

DESPRE
DATORIILE COPILOR

CĂTRE PĂRINȚII LOR

№ 2813

DIN BIBLIOTECA DE LECTURĂ
PENTRU
TINERIMEA ROMANA DE AMBE-SEXE

ELABORATĂ DE

I. M. RIUREANU

*Fost inspector general al învățămîntului primar ;
fost director al Liceului și Internatului Mateiu-Basarab.*

—•••••—
Seriere aprobată de onor. Minister al cultelor și instrucțiunii publice.

A ȘESEEA EDITIONE

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ, GR. LUIS. — STRADA ACADEMIEI, 14.

1901

SERIA I^a

DIN

BIBLIOTECA DE LECTURA

PENTRU

TINERIMEA DE AMBE-SEXE

~~1985~~

TINERIMIÎ ROMÂNE DE AMBE-SEXE
ȘI ÎN SPECIAL
FOSTILOR MEI ELEVÎ
DIN
INTERNATELE «RIUREANU» SI «MATEIU-BASARAB»
SPRE AMINTIRE.

BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

16878

DESPRE

No 2813

DATORIILE COPIILOR

CĂTRE PĂRINȚII LOR.

DIN BIBLIOTECA DE LECTURĂ

PENTRU

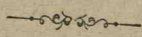
TINERIMEA ROMANA DE AMBE-SEXE

325746

ELABORATĂ DE

I. M. RIUREANU

*Fost inspector general al școlilor primare;
Fost director al Liceului și Internatului Matei-Basarab.*

Seriere aprobată de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice

A ȘESEEA EDIȚIUNE

22503

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ, GR. LUIS, STRADA ACADEMIEI, 14.

1901

59.0 - 32

BUCUREȘTI

16878

CONTROL 1953

1956

1961

D

Diferitele cărți, ce compun această bibliotecă, au fost aprobate de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice atât prin alte deciziuni de mai 'nainte, cât și prin cea de la 29 Noembriu 1886 :

- a) pentru citire în scótele publice primare ;*
- b) pentru analise literare în cursul secundar ;*
- c) pentru bibliotecele scolare și populare ;*
- d) pentru distribuțiuni de premie scolare.*

PC 65 / 106

Dreptul de reproducțiune rezervat.

B.C.U. Bucuresti

C22503

INTRODUCERE

În spinósa cale a vieții nóstre, fiă-care ne trucidim, muncim, urmărind satisfacții în legătură cu fierea nóstră și cu deprinderile căpătate în mediul unde am crescut.

Mulumirile cele măi mari, pe cari le-am simțit în viață, s'au manifestat când am putut aduce un serviciu cultural tinerimii; căci, mă-am dis, aci este viitorul unei națiuni; către asigurarea unui viitor măi bun trebuiesc îndreptate toate silințele fiă-cării generațiuni. Așa am credut și în direcția acésta am lucrat fără preget, de când m'am devotat cu totul învătămintului și educațiuni tinerimii.

De mult — sunt peste 40 de ani de atunci — pe când singur conduceam «Institutul Riureanu»¹ de creștere románescă a tinerimii, a încolțit în mîntea mea gîndul și hotărîrea de a da în mîna copiilor nisce cărți de citire, care să le hrănescă sufletul cu învăță-

1. În afară de Internatele de băieți ale Statului, acesta a fost primul pensionat particular român, fundat către finele anului 1854 de neuitatul meu frate măi mare, George, împreună cu mine, sub direcțiunea lui. Pînă aci, eu — ca vechiú elev al «Scólei de Ingineriă civilă» din Bucuresci, apoi ca inginer — mă ocupasem măi în special cu Sciințele exacte.

turî folositoare vieţii, să le înobileze fiinţa prin sentimente ce onorează pe om; şi acesta cu atât mai mult, cu cât pe atunci lipsiaă aproape cu totul asemenea cărţi¹.

În vederea acestui scop, la 1859 am dat la lumină prima ediţiune a lui Franklin (opere-alese), o scriere foarte apreciată în lumea cultă. Vădând însă că e cam anevoioasă pentru inteligenţa copiilor, am căutat să procedez într'un mod mai sistematic, mai potrivit cu etatea şi cunoştinţele lor, şi ast-fel am întocmit trei serii din materialul ce preparasem, începând cu publicarea cărţii «Despre datoriile copiilor către părinţii lor».

Preferisem acest subiect, considerând că copiii sunt urmaşii nostri în continuarea vieţii, că legăturile cu minte dintre ei şi părinţi întăresc şi fericesc familia, pregătesc tăria morală şi materială a unei naţiuni, înlesnesc mersul înainte pe calea civilizaţiunii.

Acastă lucrare însă — ca şi altele ce i-au urmat — s'au presintat foarte sficiose². Scóse din comóra publicisticeî franceze şi germane, prelucrate pentru trebuinţele copiilor nostri, într'o stare de fermentare li-

1. Între anii 1829 şi 1853 apăruseră vr'o câte-va broşurele şi cărţi — mai mult sau mai puţin proprii pentru copii — publicate de Gr. Pleşoianu, I. Pop, I. Negulici, D. Iarcu şi alţii; dar şi acelea se găsiaă foarte rar.

2. Cele 4-5 cărţicele cu care începusem, au apărut sub anonimul de: «Un amic al copiilor». Numai după ce marele naţionalist, mult regretatul V. A. Urechia, prin măgulitorea'i apreciere în care a arătat de cine sunt publicate, am început a'mi pune numele pe dinsele. (A se vedé «Fóia Societăţii pentru învăţătura poporului român» de la 1 Iuliu 1867, redactată de d-sa).

terară, când nici limba, nici ortografia noastră nu erau fixate, aceste cărțicele, îmbrățișate cu căldură de mulți dintre fruntașii literaturii noastre¹, au putut să-și afirme viața în mai multe edițiuni. Succesul lor a fost o îmbărbătare pentru mine. Rînd pe rînd, mări în fiă-care an de atunci încôce, am dat la lumină 20 de lucrări felurite alcătuite, dar tôte cu un fond moral destinat să formeze caractere demne de stimă.

În tôte aceste lucrări, m'am folosit de munca atâtor cugetători, cari au iubit omenirea, dar am pus într'insele și o bună parte din sufletul meu. Am tradus unele bucăți, am localizat altele, am suprimat ce nu se potrivea cu deprinderile vieții noastre, am transformat multe după necesitățile tineretului, am pus de la mine unde nu puteam împrumuta de la alții și așa, căutând a face îmbunătățiri de la o edițiune la alta, încetul cu încetul am dat tinerimii noastre, într'o limbă cât am putut de curată și cumpenită — fără a căde în exagerări nici arhaice, nici neologice — o «Biblioteca de lectură pentru tinerimea română», despre care s'a vorbit mult bine.

Acum, ajuns la bătrânețe, vreau să adun la un loc, în volume², aceste cărțicele risipite, dintre cari unele

1. Tôte aprecierile d-lor, precum și cele oficiale, se vor insera treptat la finele cărților, ca omagiū datorit pentru atențiunea ce au bine-voit a le da.

2. În același timp vor apăre și în broșuri separate ca pînă acum, pentru a înlesni pe cititorii, cari posed unele din aceste cărțicele.

d'abia se mă găsesc, să le revăd, să mă îndreptez pe unde aș rămas nescari-va greșeli și să le las mă îngrijite cuș va simți o parte din dorurile ce mă-aș încălddit sufletul, ca să le răsfoiescă, să le mă citescă și, prin ele, să cunoscă gândurile și simțirile ce frământă o generațiune aprópe dispărută.

Reíncep cu ce íncepusem la 1863. Dedic și acum acéstă ínrégă lucrare tinerimiî române, la care am ținut atât de mult și pe care am căutat tot-d'a-una s'o servesc. Fericit daca mă va ajuta Dumnezeu să-mă împlinesc și acest dor, aduc căldurósele mele multumiri tuturor căți mă-aș venit în ajutor cu porața, m'aș încurajat cu sprijinul, m'aș citit și m'aș găsit de folos tinerimiî.

I. M. RIUREANU

20 Decembrie, 1901.

PRECVÎNTARE

Tot omul se nasce cu instinctul *drepturilor* sale, însă nici un drept nu p^ote să existe fără *datori*. Ca să ne putem bucura de cele d'ântâi, trebuie să începem a ne împlini pe cele din urmă.

Avem datori către Dumnezeu și neamul omenesc, către Patriă și legi, către părinți și bine-făcători, către mai micii nostri prin etate și pozițiune: avem datori către t^ote ființele ce ne încunj^ora, de la Creatorul lumii pînă la insecte și plante. Numai când ne vom împlini aceste datori, vom av^e cuvînt să cerem respectarea drepturilor n^ostre. Alt-fel, a pretinde numai drepturi fără a împlini și datori, ar fi o tiraniă, precum a av^e numai datori fără drepturi, ar fi o sclaviă.

Cun^oscerea și împlinirea datoriilor se învață prin citirea cărților religioase și morale. Moralitatea este temelia solidă, pe care se înalță omul și națiunea, chiar și cu mai puțină învățatură. Din contra, orⁱ cât de mare și de luminat ar fi un popor, el va căd^e cu totul, când nu va mai recun^oște datori de îndeplinit și se va lăsa în voia desfrîului. Fără moralitate,

nu p^ote să existe adevărată viață socială, pentru-că acolo, unde ómenii nu iubesc binele și nu se înfióră de rău; unde fapta bună nu este r^{es}plătită, nici cea rea pedepsită; unde virtutea ajunge o vorbă deșertă și vițiul o realitate; unde onestitatea, munca și economia sunt disprețuite, iar corupțiunea, moliciunea și luxul încurajate; unde tineretul vrea să ocupe locul bătrânilor întru tóte, iar bătrânii alérgă după rătăcirile tinereții: acolo nu mai este viață, ci agoniă socială; acolo totul merge cu pași repedi spre cea mai deplină cădere și nimicire.

Tinerii, pentru a căror educațiune morală s'aú compus aceste cărți de citire, vor deveni într'o di bărbați, capi de familiă, preoți, profesori, magistrați, ingineri, ostași, comercianți, etc. De la modul cum își vor împlini datoriile, va depinde mai atâtău înălțarea lor în stima ómenilor, fericirea familiilor și—ca urmare fir^{es}că—moralisarea societății, mărirea, puterea, onórea și fericirea Patriei.

Puține țeri se pot compara cu scumpa nóstră Româniă în fertilitatea pământului, în varietatea și abundența productelor, în mulțimea miđlócelor de înăvușire. Pe lângă ac^{es}ta, suntem dotați de natură cu însușirile cele mai proprie pentru a deveni un popor mare și fericit. Nu ne lipsesce nici înlesnirea materială, nici inteligența, nici chiar instrucțiunea care, de vr'o jumătate de secol, a făcut progrese de necredut; ne lipsesce însă — c^utez a o spune cu durere — educațiunea de familiă, moralitatea, împlinirea cu religiozitate a datoriilor.

Partea cea mai frumoasă din educațiunea omului, educațiunea morală, am neîngrijit'o saŭ n'am cugetat la dînsa cu destulă serioșitate. Și, fiind-că lipsa ei în trecut ne-a cauzat multe rele, care s'ar puté reproduce și în viitor, e urgent să împlinim acest gol, îndemnând pe tineri a se deprinde cu îndeplinirea consciințioasă a datoriilor, adică cu practicarea virtuții.

Datoriile ce se impun tinerilor, se resumă în a face tot ce e bun, frumos, onest și compatibil cu morala publică, tot ce apropie pe om de Dumnezeu prin onóre, prin ordine, prin legalitate, prin justiția; a se feri de tot ce e rău, de tot ce e vătămător sie'si și altora. Asemenea datoriă nu fac pe om sclav, ci liber; căci nu recomandă supunerea, ci lupta în contra pasiunilor; a vițiilor, a tot ce este contrar binelui comun, ci aplicarea spre tot ce póte contribui la perfecționarea omului, la o reală libertate.

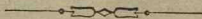
În adevér, cine póte fi mai liber de-cât omul care nu face nici un rău, ci tot binele ce'î stă în putință? Cine, din contra, e mai puțin liber, mai sclav decât omul care, nevrînd să recunóscă nici o datoriă, se lasă a fi dominat de patimele cele mai veninóse și de vițiile cele mai înjosite? De aci resultă că cel mai mare tiran, care nu cunoșce nici o datoriă, este cel mai nenorocit sclav din lume; pentru-că sclavul propriu-disare să pórte lanțuri și să se supună la capriciul unui singur domn (sórtă pentru care merită compătimire), pe când tiranul este nevoit să pórte lanțul tuturor patimelor, să se supună la capriciul tuturor vițiilor ce'l frămîntă, să întîmpine ura și disprețul omenirii.

Fiind-că neîmplinirea datoriilor conduce la acéastă selaviă, am dorit a scuti de dînsa tinerimea română, oferindu'î presinta «Biblioteca de lectură» ca o grădină plantată cu arborii virtuților sociale, cu florile religiunii și ale moralei creștine, și în care se cultivă fructele inteligenței. Ea îi va fi ca o livede încântătoare în mijlocul deșertului numit *uitarea virtuților străbune*; ca o insulă desfătătoare, în mijlocul oceanului de corupțiune socială; ca nisce flori, ce exală pacea, armonia, caritatea, iubirea de bine și de adevăr. Numai ast-fel fiind preparată, tinerimea va deveni speranța Patriei, către care se cuvine să arate, prin fapte și în tot-d'a-una *devotament și abnegațiune*.

Fîă ca viitorii cetățeni să datoréscă exemplelor depuse aici formarea caracterului, oțelirea inimei și seninătatea conștiinței! Modestul spicuitor al acestor scrieri se va simți fericit, când va vedé că sémînța aruncată de dînsul n'a cădút pe pétră sau între spină, ci pe ogórele fertile ale unor suflete nobile, capabile de a realisa fericirea Patriei, după cum a dorit'o dînsul.

I. M. RIUREANU

9 Iunie, 1863.

Viața copiilor să fiă cumpătată, vestimintele lor simple. — *Seneca*.

Copilul lăsat în voiele lui, este o desordine socială. — *Labouisse*.

Fii pentru părinții tăi, ceea ce alții dori să fiă copiii tăi pentru tine.

I

RECUNOSCINȚA CUVENTĂ PĂRINȚILOR.

Printr'a cincia poruncă din vechiul Testament, Dumnezeu a dat omului: «onorează pre tatăl tău și pre muma ta, ca să îți fiă ție bine și să trăiești ani mulți pre pământ.»

Multă înțelepciune coprinde acest învățămînt! De aceea legile tuturor popoarelor îndatorază pe copii de orî-ce etate să onoreze, să respecte pe părinți și să li se supună.

Ast-fel legea lui Dumnezeu și legea oamenilor au prescriș același lucru. Religiunea și Patria, care au dreptul să reguleze purtarea noastră, ne impun una și aceeași îndatorire.

Însă chiar de n'am ști despre această voință a

lui Dumnezeu și despre legile popórelor, tot nu ne-ar fi mai puțin sfântă datoria d'a onora pe părinți; căci ne este scrisă în inimă, ca o lege a naturei, care ne spune că îngratitudinea e cel mai uricios dintre viciuri; iar recunoscința, cea mai dulce dintre datori.

În adevăr, cui datorim noi mai multă recunoscință, de cât tatălui și mamei noastre? Mai înainte de a ne nasce, noi nu eram în viață: prin urmare, după Dumnezeu, lor le datorim ființa noastră; prin ei ne împărtășim de toate bunurile date neamului omenesc; prin ei suntem ómenii, Români și creștini; prin ei avem nespusa fericire de a cunoște și a iubi pe Dumnezeu.

Ne nascem plăpândi, expuși la tot felul de neajunsuri, și părinții ne apără de dinsele, cu o căldură și cu o grijă ce nu se împuținează nici-odată; ne nascem lipsiți de toate, și părinții nu încetază de a ne da ajutóarele trebuitóre; ne nascem ignoranți, și părinții ne forméză judecata, ne învață să cunoșcem lucrurile, să vorbim, să înțelegem, să deosebim binele de rău, să avem voință și să ne facem ómenii. Orice ne lipsesce la nascere, de orice avem nevoie pînă ne mărím, ni se procură prin îngrijirile lor.

Chiar înainte de a ne nasce, tătál se gîndesce la

tot ce ne va trebui, lucrăză neconținut și face pentru noi toate economiile putincioase, ca să nu ne lipsescă nimic.

Muma poate că face și mai mult : pòrtă pe copil în pântece, îi dă ființa, îl alăpteză și 'i înlesnesce toate îngrijirile.

De și noul născut nu cunósce pe aceea de la care primesce atâtea probe de iubire ; de și nu e în stare să 'i spună pèsurile, totuși muma se silesce să afle ce 'i lipsesce, să 'i dea ce 'i place, și se trudesce necurmat, di și nópte, fără să se gîndescă dacá vr' odată va fi rêsplătită pentru atâtea osteneli.

Când copilul e bolnav, tatăl și muma îl îngrijesc cu cea mai mare stăruință ; își uită chiar sănătatea lor spre a căuta de a lui, se frémintă neincetat ca să nu 'i lipsescă ceva, și, în rugăciunile lor cer neconținut lui Dumnezeu toate bine-facerile pentru copilul lor.

Îndată ce el ajunge să pricépă câte ceva, părinții se grăbesc să 'l învețe tot ce 'i poate fi folositor ; îl trimit la scólă și nu cruță nici o chieltuială pentru a 'l instrui. A-casă îi spun cum să se pòrte cu lumea, și se nevoiesc a 'l face virtuos, a 'i inspira simțimintele iubirii de Dumnezeu, de aprópele seú, de Patriă, de dreptate, de probitate, de onóre ; îl prepară să devină o-dată în stare de a 'și susține

singur existența cu onestitate, după condițiunea și averea ce au. Ca să-și asigure o stare mai fericită, fac une-orî sacrificii mai pre-sus de puterile lor.

Când fata e de măritat sau băiatul de însurat, părinții le dă o parte din avere și păstrează cu îngrijire ce le mai rămâne, ca tot lor s'o lase după morțe.

Într'un cuvânt, părinții se gîndesc neîncetat numai la fericirea copilului; au pentru dînsul o iubire nemărginită și par'că nu viețuiesc de cât prin el și pentru el.

Așa dar, cum ar puté un copil să nu păstreze în totă viața, pentru tatăl și muma lui, cea mai viiă și mai adîncă recunoscință?

Istorióra următoare ne dă un frumos exemplu despre ceea ce se cuvine să facă un copil pentru părinții lui, când e pătuns de simțimîntul recunoscinței.

FIUL PESCARULUI.

Un pescar din Brăila, om onest și înaintat în vîrstă, avea un copil a-nume Nicolae. El ar fi putut trăi destul de bine cu soția sa, lucrînd mai puțin și făr'a se expune adesea valurilor furioase ale Dunării; dar, ca să pótă să plătească și pentru fiul său,

suferia cu mulțumire orî-ce ostenelă și înfrunta tóte pericolele.

Nicolae era cea mai mare iubire și singura grijă a mamei sale. În copilăria zăcuse în două rinduri de o bôlă fórte grea, de care n'ar fi putut scăpa fără căutarea și neadormitele ei îngrijiri. Se póte dar dice că el îi era dator de mai multe orî viața.

Îndată ce fu în stare să înțelégă câte-ceva, părinții îl trimiseră la scólă. Nicolae făcu progrese repedî. Instructorul, pe deplin mulțumit de silința și supunerea lui, îndemnă pe părinți să'l țină cât vor puté mai mult la învățatură. Ei îl ascultară și, ca să póta întimpina chieltuiele necesare copilului, își indoiră munca și economia. Adesea bietii părinți se mulțumiau la masă cu o bucată de pâne și cu puțin pesce, numai ca să'î póta cumpéra vestiminte și cărțile trebuitoare la studiū.

Dumedeū bine-cuvintă străduințele acestor ómenî bunî și rêsplăti cuviósa purtare a fiului lor; căci Nicolae, devenind marinar curagios și îndemâ-natic, după ce se deosebise prin mai multe fapte frumóse, fu primit în marina statului și peste puțin ajunsese într'un grad fórte mare.

Atunci închiria pentru părinți o casă cu grădină, și se grăbi a le înlesni tot ce le putea îndulci bêtănetele.

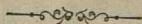

Când nu se afla pe mare, ședea cu dinșii, îi servia și petrecea cu ei în toate serile; le arăta neîncetat respect și iubire; avea grijă ca toți să-și onoreze asemenea, și nici-o dată nu se bucura de vre-o plăcere, la care să nu fi luat și ei parte.

— O, scumpul nostru fiu, diceau ei adesea, câte nu-ți mai suntem datori!

— Nu-mi sunteți datori nimic, le răspundea el; din contra, eu vă datorez tot ce sunt, tot ce posed și tot ce știu. De aș face și mai mult de cât îmi stă acum în putință, tot n'aș fi în stare să mă plătesc pe deplin de o datoriă atât de sântă.

Ast-fel părinții trăiră mulțumiți pînă la adânci bătrânețe, și la mórte îl bine-cuvintară; iar Nicolae duse o viață fericită, ajunsese om mare și lăsă un nume frumos copiilor seî.

II

IUBIREA FIIEȘCĂ

Se cuvine să avem mai multă iubire pentru tatăl și muma noastră, de cât pentru orî-ce altă ființă, căci nimeni nu ne va aduce vr'o dată atâta servi-

ciu, în cât să se apropie de bine-facerile lor. În totă viața nu vom afla pe nimeni care să ne iubească cum ne-au iubit și ne iubesc părinții nostri.

Amicii, pe cari ni i-am face cu timpul, ori cât de caldă și sinceră iubire ar avea pentru noi, pot, din felurite împrejurări, să ne uite, să ne lase, să ne trădea; pe când un tată și o mamă nu uită, nu părăsesc, nu trădați nicădată pe copilul lor.

Orice pierdere am suferi, se poate îndrepta câte-o dată. Nu e însă tot astfel, când este vorba despre un tată bun și o mamă bună; căci, dacă din nefericire îi pierdem, n'avem prin ce să îi mai înlocuim. Nicădată nu vom mai afla pe cineva, care să fie ceea-ce erau părinții pentru noi.

Să iubim dar cu căldură pe părinți. Cu cât îi vom iubi mai mult, cu atât vom deveni mai înțelepți și mai stimați. Această iubire, pe care însuși Dumnezeu ne-o impune, se împacă foarte ușor cu a virtuții; căci, cu cât vom iubi pe părinți, cu atât ne vom sili a îi mulțumi, și nu îi putem mulțumi de cât printr'o bună purtare.

Să iubim pe părinți astfel cum sunt și cum ni i-a dat Dumnezeu; să le iubim nu numai persoana, ci și starea și condițiunea lor socială. Dacă sunt săraci, neînsemnați și nefericiți, nu se cuvine să ne pară rău că nu ne-am născut dintr'o familie mai

avută, mai înaltă și mai fericită; acesta ar fi o cugutare aprópe nelegiuită, un blestem în contra providenței. Din contra, atunci se cuvine să ne iubim și mai mult părinții, fiind-că ei au îndurat pentru noi mult mai mari neajunsuri și nevoi; și apoi póte că iubirea și buna nóstră purtare, sunt unica lor mîngăiere în suferințele ce-au întîmpinat.

Să nu invidiem dar pe copiii ai căror părinți sunt mai avuți sau par mai fericiți de cât ai nostri; ci să ne purtăm ast-fel, ca nici-un copil să nu producă părinților mai multă mulțumire și fericire de cât noi.

M I R C E A.

Într'o séră de vară, tinérul Mircea, fiiul unui mic proprietar, se preumbla pe lîngă un eleșteu, în ale cărui ape se străvedea lumina lunei. Singurătatea, dulcéta luminei, frumusețea serei, duiósele cîntări ale privighetórii, îl cufundară cât-va timp într'o plăcută visare. Când se întórse sub bolta de viță din fața casei, găsi pe bėtránul său tată dormind liniștit pe verdéta.

Oprindu-se lîngă dînsul, îl privi cu iubire și, còprins de o simțire fórte plăcută, i-se umplu inima de bucuriă. Vederea îi rămase ațintită asupra lui;

câte-o dată privia cerul printre frunze și dicea în sine :

«Étă bunul meu tată cum dórme de ușior și cât de liniștit e somnul dreptului! Se vede că, după deprinderea lui, astă séră a eșit din casă să 'și facă rugăciunea, apoi cu încetul, obosit de munca de peste di, l'a apucat somnul aici. Negreșit că s'a rugat și pentru mine, și Dunneđeu ascultă rugile părinților. Dacă țérinele nóstre sunt acoperite cu frumoșe secerișuri, dacă păsciumile nutresc turme numeroșe, acésta înséamnă că Cerul ne bine-cuvintéază pe toți numai pentru virtutea lui. Ce fericit mă simț, când îl vęd mișcat de îngrijirea mea pentru bētrănețele lui și când, rădicându'și căutăturile către cer, chiamă asupra capului meu bine-cuvintările providenței! Iétă cum suride în somn! Fără 'ndoială că viséază vre-una din acele frumoșe fapte, pe care le implinesce atât de adesea... Dar póte că la virsta lui n'o fi bine să dórme pe roúa și în vintul rēcoros al noptii».

Đicēnd acestea, il sărută pe frunte, il deșteptă încetișor și'l conduse în casă, ca să guste un somn măi bun, măi sănētos.

III

TEMERE FIIÉSCĂ, SUPUNERE, ASCULTARE

Fiind-că ne iubim părinții, se cuvine să ne ferim de a le displacé și d'a le aduce supărări; se cuvine adică a'î respecta și a ne teme de dânșii.

A ne teme de părinți însemnă a ne feri de orî-ce ar puté să'î nemulțumescă, a ne cumpăni faptele și vorbele ast-fel, în cât să merităm tot-d'a-una încuviințarea lor.

Temerea acésta a fiului nu se pôte asemëna cu temerea sclavului: sclavul se teme de pedépsa ce pôte să'î aplice stăpânul, pe când copilul se feresce de nemulțumirea ce ar simți tatăl și muma sa.

Temerea fiéscă nu număi că se împacă pe deplin cu iubirea și cu respectul ce datorim părinților, dar ne este chiar neapărată. Cine'și iubescce cu sinceritate părinții, trebuie să se feréscă de a'î întrista vr'o dată prin vorbe sau prin fapte.

Daca părinții se pörtă une-orî pré blând cu noi și daca sunt pré înclinați a ne ierta greșélele, nu

se cade să abusăm de blândețea lor, nici să încetăm de a ne teme de dinșii. Marea îndurare, care provine din pré multa lor bunătate, cată, din contra, să ne fiă ca un nou îndemn d'a înlătura tot ce póte să'î mihnescă.

Se cuvine ierăși să fim tot-d'a-una supuși tatălui și mumei nóstre, adică să ne conformăm cu voința lor, fără murmuire și cu plăcere.

E drept, firesc și frumos ca copilul să primescă cu supunere piósă tot ce'î vine din partea părinților: consiliuri, amenințări, muștrări și chiar pedepse.

Asprimea părinților către copil este o probă despre iubirea ce'î pórtă. Natura, religiunea și patria le impun datoria de a'l conduce pe calea cea bună. Eî fac acésta din tótă inima, întrebuintând cunoștințele ce posedă, experiența ce au dobîndit. Iubirea lor e o probă sigură că nu'l pot îndemna la rău. Prin urmare, e drept ca copilul să se supună cu totul voinței părinților, să le sufere muștrările cu răbdare, să nu le răspundă cu supărare și mai puțin încă cu mîndriă saú cu rēutate; căci copilul, care s'ar arăta orî mîndru, orî nerușinat către tatăl saú muma sa, ar fi o ființă demnă de cel mai mare dispreț și de pedepsele cele mai aspre. Așa dar nu se cade să răspundă la muștrări, de cât printr'o promisiune sinceră că nu le va mai merita. Nu e de a-

juns să dică «nū voiū mai face cutare rău», ci trebuie să nu'l mai facă.

Părinții sunt câte-o-dată nevoiți a'și pedepsi copilul, pentru binele lui și din iubirea de care sunt însuflețiți către dînsul. Dacă, spre a'l îndrepta, n'ar întrebuinta tóte miđlócele ce le staū prin putință, ar fi o probă că nu'l iubesc precum se cuvine să'l iubescă. Copilul însă, pe care'l pedepsesc părinții, nu se cuvine să se apere de pedépsă, nici să prinđă ură pe dînșii sau să se îndoiescă despre iubirea lor, ci să vadă în pedépsă o nouă probă despre cât se interesază de dînsul, și s'o primescă cu hotărîrea de a n'o mai provoca altă dată.

Copilul trebuie să se mihnescă de pedépsă, dar nu pentru durerea ce ea'î causéază, ci pentru nemulțumirea ce-a adus părinților, pentru întristarea ce simt ei ori și când sunt nevoiți a'l pedepsi. Se cuvine dar să'și pună tóte silințele spre a'î scuti d'o asemenea întristare; și când, din nefericire, nu se póte stăpîni de a face vr'un rău, fără precugetare sau din ușurință, atunci să le fiă recunoscător de pedépsă, să le mulțumescă ca pentru o nouă binefacere, fiind-că pentru binele lui și-au impus ei mihnitórea sarcină de a'l pedepsi.

Copilul supus și temător de părinți e tot-d'a-una ascultător, adică se feresce de tot ce'l opresc dînșii.

Dar nu e destul ca cine-va să se supună părinților de nevoie ori cu părere-de-rău, ci încă să privească ca bun și înțelept tot ce-l învață ei; căci atunci, când îi dic să facă sau să nu facă ceva, sunt conduși de iubirea și de interesul ce-i pörtă.

Fiind-că supunerea către părinți ar trebui să fiă pentru noi o adevărată mulțumire, suntem datorți să le arătăm acéastă mulțumire prin graba și plăcerea cu care facem ceea ce ne îndéamnă ei. Copilul care așteptă să i-se repete vorba de două-trei ori și nu se arată voios la împlinirea celor ce i se prescriu, este o ființă desgustătoare prin capriciele ei, un răsăfat, care face pe toți să credă că n'are o inimă bună.

Așa dar ascultarea trebuie să fiă întrégă, adică pentru lucrurile mici, ca și pentru cele mari; căci, drept vorbind, nici nu póte fi neascultare mică. Neascultarea în ea-însăși este un rău așa de mare, că prețuiesce tot atât ca și o vină, ori-cât de neînsemnată i-ar fi cauza; ea nu se póte ierta, decât numai când provine din uitare sau din neluare-aminte.

Să nu se credă însă că uitarea și neluarea-aminte sunt tot-d'a-una iertate. Părinții ni le iértă, când suntem mici și nu scim deosebi binele de rău, dar nu și când ne-am deprins a judeca. De aceea cată să ne ferim de dinsele, mai cu sémă când începem a învăța la scólă.

Neascultarea p^ote av^e pentru copil urmări f^orte v^ăt^ăm^ăt^ore, fiind-c^ă el nu p^ote s^ă deosebesc^ă ce e bun de ce e r^ău, ce e folositor de ce e periculos, nici s^ă prev^edg^ă urm^ăriile faptelor sale. P^ărin^țiⁱ, din contra, a^u experien^ță, iⁿțelepciune și judecată; sci^u ce' i p^ote fi folositor orⁱ v^ăt^ăm^ător, atunci orⁱ mai târ^zi^u; cunosc t^ote urm^ăriile bune sau rele ce decurg din faptele lui. Lor dar le este dat s^ă l con-duc^ă, iar lui s^ă se supună f^ără cercetare. Ei nu sunt datorⁱ s^ă i arate de ce se p^ortă a^șa, de cât atunci când cred c^ă copilul e iⁿ stare s^ă le iⁿțeleg^ă motivele.

Orⁱ când p^ărin^țiⁱ opresc pe copilul lor de la ce-va, o fac pentru binele lui. S^ă fi^ă dar iⁿcredin^țat c^ă ce' i este oprit s^ă fac^ă, e tot-d' a-una r^ău.

Sunt copⁱi cari, f^ără s^ă fi^ă tocmai neascult^ători, n^ăscocesc felurite mi^dl^oce de a nu se supune vorbeⁱ p^ărin^ților. Noⁱ s^ă ne ferim cu totul de asemenea am^ăgirⁱ, care ne deprind cu f^ăț^ărnicia și cu minciuna, vi^țiurⁱ f^orte urite. S^ă ne supunem pe deplin, cu bucuri^ă și din t^otă inima. Ast-fel cugetul ne v^ă fi tot-d' a-una iⁿpăcat și vom iⁿlătura nenorocirile ce aduce nesupunerea, precum vom ved^e din povestirea urm^ăt^ore :

COPILUL NEASCULTĂTOR.

Stefan era fiul unei văduve, care locuia aproape de o móră aşedată pe o gîrlă. Ferestrele casei lor răspundeau spre acéstă gîrlă din care nisce zăgazurî abăteau prisosul apei peste câmpia, de unde se despărţia în pîriiaşe; iar apa din acele zăgazurî, intra printr'un iaz şi învîrtia róta cea mare a morei.

Acéstă rótă — lată de 60 centimetre, înaltă de 3 metri, cu lopeţi în care apa isbia cu putere pe dedesubt — se învîrtia necontenit; apoi, prin ajutorul fusului ei lung şi gros, ce pătrundea înăuntrul morei, punea în mişcare cele două pietre de măcinat.

Se înţelege de sine că aci curgerea girlei era fórte iute şi că, cu cât se apropia de rótă, cu atât era mai răpede; fiind-că se grămădia multă apă în iaz şi cu sgomot asurđitor eşia departe, dincolo de scoc, prefăcută 'n valurî de spumă.

Ştefan era băiat cu inimă bună, dar cam nebunatic. Când se afla lingă mumă-sa, nu'î aducea nici o nemulţumire; dar, îndată ce o perdea din vedere, n'avea temere de dînsa şi puţin îi pësa de muştrările ei. Asemenea, când era în clasă, nu învăţa mări nimic şi ajunsese de un-spre-dece ani, fără să scie de cât să silabiséscă şi să facă câte-va litere. Apoi, de câte orî nu se afla la scólă, se ducea să se jóce

cu copiii svinturatici, cu care mumă-sa îl oprise de a se mai aduna.

Ca să'l ferescă și mai mult de asemenea jocuri, biata văduvă își impuse o sarcină foarte grea: în toate zilele îl ducea singură pînă la ușa scólei, și, la ora când se termina clasa, mergea iarăși de'l aducea a-casă.

Joia după prînd, când nu se ținea scólă, ar fi vrut din tótă inima să'l aibă lingă dînsa; Stefan însă se întrista, plîngea și promitea că se va purta ca un ânger, dacă 'l va lăsa să éasă din casă. În cele din urmă, ea îi dete voiă să petrecă și singur Joia; dar cu condițiune să nu se apropie de iaz, și mai cu sémă să nu se atingă d'o luntrișóră legată la țerm.

Stefan îi promise și în două rînduri nu'și călcă cuvîntul: se jucă și petrecu numai cu copii înțelepți și bine-crescuți, fără a se apropia de girle.

În Joia a treia însă, pe când mumă-sa se dusesese la târg pentru trebuințele casei, Stefan cređu că se póte juca și pe marginea apei.

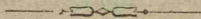
Mumă-sa, după ce'și terminase târguielele și pornise la drum, cunoscënd aplecările lui Stefan, era chinuită de o mare neliniște și, îndată ce se întórse a-casă, își aruncă ochii spre iazul girlei. Când... ce să vadă acolo? P'un copil într'o luntrișóră, nevoindu-se să plutescă singur pe apă. «Ce fel de părinți

sunt aceia, își dișe ea, care lasă pe copil să se dea la o petrecere atât de primejdiosă?!»

Rămase însă immărmurită, când i se păru că acel copil era chiar Stefan al ei, căruia în atâtea rinduri îi spusese să nu se apropie de apă, Stefan care nici-o-dată nu mănuișe o lopată! Și tocmai el era, nesocotitul! El deslegase lanțul luntrișórei; apoi, necunoscénd periculul și inchipuindu'și că o să pótă duce luntrea, se lăsa în voia apei. Ceva mai mult: vesel că plutia pe valuri, cânta cât îi lua gura, nevédénd viltórea ce avea să'l inghiță și ne mai auđind sgomotul róteii și al valurilor, ce se spărgea în iaz.

La acéstă vedere, nenorocita mumă se repeđi spre el și scóșe un țipét atât de înfiorător, în cât, cu tot uruitul dinăuntru morii, lucrătórii îl auđiră și îndată eșiră afară. Dar ce puteau ei face, ca să vină în ajutorul copilului neascultător?

Cu tóte astea, Stefan cânta mereu, apropiindu-se din ce în ce de locul nenorocirii. Când însă auđi și el țipétul mumei sale, când vėđu că lucrătórii spăimântați abia o puteau ținé să nu se repedă după dinsul, atunci înțeleșe periculul ce'l amenința: se uita cu spaimă la înfiorátórea rótă, întinșe brațele, înalță mâinele către cer, și ast-fel peri victimă a neascultării sale!

IV

BLÂNDEȚE, LUCRARE, CONDUITĂ LA SCOLĂ.

Atât ascultarea datorită părinților, cât și interesul nostru ne impun datoria de a lucra și studia cu tragere-de-inimă.

Părinții ne trimit la școală îndată ce suntem în stare să învățăm. Ei fac acesta pentru binele nostru; căci, fără învățatură și fără muncă, nimeni nu poate trăi fericit. Numai instrucțiunea ne deșteaptă, ne învață cum să ne împlinim toate datoriile și să ne regulăm afacerile, iar munca e un mijloc sigur pentru înlăturarea uritului și a sărăciei. Învățătura ne face să petrecem în mod folositor orele de repaus și ne apără de relele deprinderi, la care ne-ar pute expune nelucrarea ca în zilele de sărbătoare. Astăzi ea este mai tot așa de neapărată omului, ca și pâinea ce-l hrănesce, ca și aerul ce respiră.

Părinții ne trimit la școală, ca să ne bucurăm de bine-facerile ei. Prin urmare, trebuie să mergem la școală de bună-voia și cu plăcere; fiind-că noi, chiar

când nu pricepem folosul învățătorei, se cuvine să împlinim voia părinților și acesta e de ajuns spre a ne face să iubim școlă.

Copilul e dator să meargă la școlă pe calea cea mai scurtă, fără a se abate nicăiri sau a se juca pe drum, ca să ajungă acolo ceva mai înainte de ora hotărâtă.

Persoana și vestimintele lui să fie cât se poate de curate, iar în clasă să intre cuviincios și liniștit, fără să alerge, fără să se grăbească. Intrând, să se așeze la locuși, fără a turbura pe alții sau a se lega de dinșii.

Cât ține clasa, să nu se ocupe de cât cu studiul și să nu cugete la alt-ceva.

Să asculte cu luare-aminte la cele ce spune învățătorul și să își studieze cu plăcere lecțiunile.

Să nu râdă, să nu vorbească cu nimeni, să nu se apuce de jocuri sau de glume.

Când învățătorul nu l vede, să stea tot așa de liniștit, ca și când l ar privi.

După ce se termină clasa, să se întorcă d a dreptul a-casă, ca și la venire.

Un bun scolar se cuvine să fie modest. Dacă nu înțelege ceva, să ceară voia învățătorului sau institutorului ca să i spună ce n a priceput și, când i se permite, să l roge a i explica ceea ce l încurcă.

Să nu fiă mândru sau pre îndrășnet, căci mândria și cutezanța sunt viciuri nesuferite. Să nu ridice nici-o-dată de școlarii mai slabi la învățatură; să nu și închipuiescă că el e mai presus decât dinșii; să nu vorbească nici-de-cum despre silința și notele bune ce a dobândit, ci să lase ca alții să-l laude, dacă vor găsi de cuviință.

Să dorească a ști mai mult, a scrie și învăța mai bine, dar să nu fiă invidios sau pismuitor. Când alții îl întrec, să nu-l urască, ci să și îndoiescă curajul și silința ca să-l ajungă și chiar să-l întrécă.

Când nu e în clasă, să nu vorbească de greșelele ce fac cei-l-alți la școală, de muștrările ce au meritat, de pedepsele ce-au suferit; căci și el poate greși vr'o dată.

Să nu spună în clasă ce fac colegii lui când nu se află la școală. Să nu vorbească nici-o-dată rău despre dinșii; să nu țină nimic în contra lor.

Să se ferescă de certă și să nu sară a despărți pe alții, de cât numai ca să apere pe cel mai slab, când este asuprit de altul mai tare.

Să vorbească frumos cu toți și să aibă a face numai cu cei silitori, liniștiți și mîntoși. Să se ferescă de adunările celor stricați și svinturatici, căci ușurința sau sburdălnicia, poate duce la neascultare și la toate viciile.

Să dé exemplu bun la toți, amicilor și neamicilor. Când se află cu dinșii, să nu dică și să nu facă nimic, ce nu s'ar puté spune saũ arăta părinților săi.

Să respecte și să iubească pe învățator, să'ı priméască cu supunere îndemmurile, să'ı fie recunoscător de îngrijirile lui.

Să nu murmure nici-o-dată în contra asprimii ce ı-ar arăta și să nu se îndoiescă de nepărtinirea saũ dreptatea lui; ci, de va auđi vorbindu-se rău despre dinsul, să'ı apere cu devotamentul unui fiiu și cu căldura unui amic.

Purtându-se ast-fel, copilul se va folosi de lecțiunile învățătorilor și va deveni bucuria părinților. Iată acum și o istorióră despre asemenea învățături.

MATEIŪ

A fost o dată un păstor, a-nume Mateiũ. Pe tată-său, un biet lucrător din satul Ulcenii, ıl perduse încă de la vârsta de două-spre-dece ani. Mumă-sa, de și fórte scăpétată, ıl dete la scólă și el prinse gust mare de învățatură. P'atunci lecțiunile se țineaũ în sat numai în cele trei luni de iernă. Mateiũ dar ședea trei luni la mumă-sa, urmând cu stăru-

ință la învățatură; iar véra, la curtea proprietarului ale căruí vite le păzia. Însă și atunci, ca scolar silitor și înțelept, se ocupa cu citirea, pe cât îi era cu putință, ca să nu uite ce învățase iérna. Ast-fel, la patru-spre-dece ani, scia să citéscă bine, să scrie și să socotéscă binișor.

Când fu nevoit să și părăséscă satul, plânse mult, despărțindu-se de biéta mumă-sa, și se hotări a 'i trimite o parte din ce va poté să câștigue. Mai târ-diú își îndeplini cu drag acéstă hotărîre.

Mateiú plecă pe o iérná fórte aspră. După două zile de umblet, nu mai putu suferi frigul și rēcind, cădu bolnav de vërsat în miđlocul zăpedilor. Era să móră, când se gindi la mumă-sa, pentru care el rămăsese ca singurul sprijin pe lume, și prinse iarăși curagiú.

Se tíri dar cum putu pînă la un sătuc.

Arendașul, mișcat de compătimire, îl duse în stalul oilor, îl desbrăca de vestminte, îl învăli în pânze și în plévă de ovéz, și 'l îngropă pînă la pept în gunoiul saú băligarul oilor, ca să 'l țină la căldură pînă la eșirea vërsatului; apoi îi făcu semnul crucii și 'l lăsă, dicéndu 'i: «Dumneđeú să se îndure de tine, căci numai el îți póte veni în ajutor.»

Căldura băligarului și aburul oilor începură a 'l vindeca puțin câte puțin. De două orí pe ți aren-

dașul, cu tóte neajunsurile lui, îi aducea câte ceva de mâncare.

Iérna devenia din ce în ce mai aspră. Staulul era înconjurat de nucí și de cerí. Adesea nóptea copilul era deșteptat de nisce sgomote repedí ca ale tunetului, cășionate prin crăparea arborilor, pe care asprimea gerului îi făcea să se despice.

Când Mateiū începu să se simtă mai bine, arendașul și preotul satului, ómení miloșí și mai cu dare de mână, îi deteră tóte ajutórele. Ast-fel Mateiū, recăpătându'și sănétatea și puterea, le mulțumi din inimă și plecă să'și caute vr'o ocupațiune.

Intră dar ca păstor la un agricultor și nu încetă de a citi, ca să nu uite ce învățase.

Tot păsčénd vitele, pașii i-se îndreptară către o colibă singuratică, în miđlocul pădurilor. Aci locuia patru ómení, retrași cu totul din lume și trăind din produsul unei mici proprietăți, pe care o lucrau singurí. Lór le trebuia un băiat ca să le păzescă vacile. Mateiū fu primit cu bunătate și se învoi cu ei ca cea mai mare parte din leafă să fiă trimisă mumei sale la Ulcení.

De-aci înainte, asigurat de sórtă și fericit că va fi folositor mumei sale, Mateiū se gíndi numai la două lucruri: să'și împlinescă bine datoriile și să'și întrebuințeze la studiū minutele de repaus. Spre a

învęta și mai bine să scrie, îi veni în minte ideia să deslipéscă de la feréstră un ochiũ de geam, să'l așede pe modelul de caligrafia și să tragă pe suprafață liniile ce se străvedeau printr'însul. După o prescurtare de aritmetică, învęta singur cele patru lucrări cu fracțiunile, ceea-ce pentru dînsul fu o petrecere și o mulțumire.

Vędęndu'î gustul de citire, stăpâniî sęi îi deteră din cărțile ce aveaũ cu dînșii. D'aci înainte nu făcea un pas în pădure cu vacile, fără să nu aibă și câte o carte. Preotul bisericeî din satul vecin, unde Dumineca Mateiũ mergea să asculte leturgia, învętase în seminar și avea o geografia, pe care î-o dete s'o citéscă. El o învęta pe din-afară cu atâta plăcere, în cât peste trei sęptemâni cunoscea tóte ținuturile, munțiî, apele și orașele. Când înapoiă preotului geografia, îi dete și câți-va lei, economisiți din darurile ce primise când și când, rugându'l să'î mai cumpere și alte cărți. Preotul îi împlini dorința, procurându'î o chartă geografică și mai multe cărți folositóre.

Într'o di, pe când ședea la tulpina unui stejar, uî-tându-se cu nesatiũ pe acele cărți, nu luă séma că doi străini se apropiaseră de el și că'l priviaũ cu mirare. Cel mai tînăr era fiul Domnitorului țerei, iar cel mai în vîrstă era profesorul sęu. Minunați

că ved un păstor ocupându-se ast-fel, il întrebără :

— Ce faci aci, băiete ?

— Învēt, răspuse Mateiū cu sfielă.

— Ce, aū pricepi tu ceva din acele cărți ?

— Mē trudesce și eū să înțeleg, răspuse păstor-rașul, care se rădicase cu respect.

Atunci amândoi îi făcură o mulțime de întrebări din geografia, din istoria și din aritmetică, și se mirară de răspunsurile lui. Cercetând apoi despre din-sul cu d'amēnuntul, stăpâniū lui răspuseră că era pe atât de înțelegt, pe cât și silitor la învățatură.

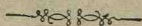
Când se întorse la palat, tinerul principe spuse tatălui său că a găsit în mijlocul pădurilor un cio-bănaș, care numai prin silințele lui câștigase o bu-nicică învățatură, și'i ceru voiă să îngrijescă el de sôrta aceluī tiner.

Mateiū fu dar luat de la cei patru muncitorī și aședat în scōla orașului. După doi anī, făcēnd mari progrese în tōte ramurile de studii, deveni renumit prin sciința lui, iar principele il numi bibliote-car al său.

De și ajunsse om mare și avut, Mateiū rēmase tot așa de simplu, modest și regulat în purtare, ca și când păzia vacile în pădure. Nu cunoscu alte mulțămiri de cât pe ale studiului și bine-facerii.

El zidi din nou casa părintescă, și asigură mu-

mei sale un traiu fericit; iar după încetarea ei din viață, casa o dăruie satului pentru școlă și pentru locuința învățătorului, dând și bani de cumpărat cărți la copiii săraci, cari — ca și dinsul — ar voi să se lumineze prin învățătură.

V.

ÎNCREDEREA CUVENITĂ PĂRINȚILOR.

Datorim părinților nu numai o întregă ascultare, ci și o încredere deplină. Fiind-că ei au grija de a veghia asupra-ne, tot ei au și luminile trebuitoare spre a ne învăța cum să ne purtăm. Cât suntem copii, ba chiar tineri, nu ne putem conduce singuri; prin urmare lor le este dat să ne îndrepteze toți pașii în viață.

Numai un tată și o mamă se interesază de noi atât de mult, în cât neîncetat sunt voioși a ne spune ce trebuie să facem și de ce trebuie să ne ferim.

Cel mai mare rău ce i-se poate întâmpla unui copil, este să nu aibă încredere în părinții săi.

Lipsa de încredere îl poate duce la minciună și minciuna este un viciu uricios, care 'l împinge la toate cele-l-alte viciuri.

A minți unei persoane, oricare ar fi, e tot-d'una un rău; a minți însă tatălui și mamei sale este aproape o nelegiuire. Chiar prefacerea către dinșii și ascunderea adevărului este o vină și un pericol, fiind-că părinții știu o mulțime de lucruri, pe care noi nu le cunoștem; ei văd răul la care ne expunem, și numai ei ne pot învăța să ne ferim de nenorociri.

Nu se cuvine dar să ascundem nimic părinților; numai ast-fel ne vom păstra nevinovăția și vom stăru-i în bună purtare.

Daca cine-va îndemna pe un copil să facă vr'un lucru fără scirea părinților, copilul să nu se iea după asemenea îndemnuri.

Dacă 'i dice să nu spună tatălui și mamei sale cele ce 'i vorbește el, copilul să vedă într'insul un om rău, care 'i vrea perderea; căci, de ce să ascundă un lucru părinților, daca acel lucru ar fi bun?

Nu e însă de ajuns să dăm părinților sēma despre faptele și cugetările noastre, ci se cuvine a le și asculta învățăturile cu supunere respectuōsă, a ne folosi de bunele lor exemple, a pune în lucrare toate povețele ce ne-aū dat în tinerețe.

Cea mai sigură probă de respect și încredere către părinți e să ne purtăm după dorința și îndemnul lor; să lucrăm în toate ast-fel, ca să plăcem lui Dumnezeu și să merităm stima oamenilor onesti. Un tată și o mamă, care și ved copilul purtându-se bine se simt pe pământ ca într'un rai: laudele ce i-se aduc lui îi încântă, virtuțile lui fac bucuria inimii lor. În voia noastră stă să le aducem această fericire. Să mergem dar cu tăria pe calea binelui, să învingem ușurința copilăriei și patimele tinereții, să fim tot-d'a-una credincioși sfintei legi a datoriei.

Cu toate acestea, ori cât de bune cugetări ar avea un copil sau un tânăr, cu anevoie se poate feri de toate greșelele.

Dacă din nefericire a căzut în vr'o greșelă, ce trebuie să facă?

Să se căiească de dinsa din adincul sufletului și s'o îndrepte, dacă se poate.

A se căi cine-va de greșelă, este a simți o via durere că a săvârșit-o.

A o 'ndrepta, este a și arăta căința ce simte pentru dinsa, a dobîndi iertare și a n'o mai face altă dată.

Căința să fiă repede și sinceră, adică din curățenia inimii, iar nu o deșertă și slabă părere-de-rău.

Căința să fiă durabilă, adică să țină mult ; căci, dacă s'ar sterge îndată, copilul ar căde foarte ușor în aceeași greșelă sau în alta.

Mândria să nu se amestece nici-o-dată la îndreptarea greșelelor. A și-le recunoște cu sinceritate, a le înlătura fără șovăire este o probă despre mărimea sufletului; a stărui însă într'însele e o rușine, adesea o nebuniă, une-orî o adevărată nelegiuire.

Nu e de ajuns să'ți îndrepti o greșelă, ci se cuvine să te feresci de a mai căde într'însa.

Fericit e copilul ale cărui greșeli sunt rari și curind îndreptate, dar mai fericit acela care, prin inocența primilor lui ani, își prepară o tinerețe scutită de rătăcirii și de viții.

ALEXANDRU

Alexandru avusese nenorocirea să rămână încă de mic fără mamă. Tatăl său, ne mai având alt copil, își afla într'însul totă mângâierea și fericirea.

Născut cu aplecări bune spre virtute și cu iubire de lucru, Alexandru era îndemânatic la toate. Pe lângă învățatură, îi plăcea ca în orele libere să se ocupe mai ales cu desemnul, și făcuse mari pro-

grese. Stând înaintea unei oglinzi, încercase a'și face singur portretul, care'i semăna de minune. La diuă numelui tată-său, i'l dete ca dar. Părintele, plin de mulțumire, il atîrnase în camera sa. Înainte de culcare, se simția fericit să privescă chipul lui Alexandru și, la deșteptare, primele'i căutături se îndreptău iarăși spre dînsul.

Alexandru însă, la etatea de șapte-spre-dece ani, începu a'și schimba purtarea. Unul din veriî lui, mai mare cu patru ani de cit dînsul și care acum era stăpân pe faptele și averea sa, căută a'l amăgi prin urite consilii și prin exemple periculoase. Il făcu să cređă că tată-său era pré aspru, și'l îndemnă să nu mai stea sub priveghierea lui, ci să se dea în ascuns la petreceri neiertate.

La început Alexandru nu voi să'l asculte. Într'o di însă, fiind sigur că greșela'i va rămâne necunoscută, se hotări a face o abatere pe care o credea ușioră, de și nesupunerea, orî cum ar fi, e tot-d'una rea. Dar îndată ce începu să guste din amăgitorele plăceri lumesci, se apropiă de perdere; căci bunele lui apucături de mai 'nainte se schimbară pe nesimțite, judecata i-se întunecă și ajunse a'și călca pe față datoriele, pe cari acum părea că nu le mai cunoscuse nici-o-dată și că nu le mai înțelege.

Tatăl său, strivit de durere la vederea unei ase-

menea schimbări, întrebuiță tóte miđlócele, ca să-
'și întórcă copilul din réua cale ce apucase. Une-
orî îi arăta o blândețe atingetőre, alte-orî o înțe-
léptă asprime; dar nicî asprimea, nicî blândețea
nu putură schimba spre bine sufletul rătécitului.

Cu tóte astea Alexandru câte-odată se rușina de
greșelele făcute, lua hotăriri bune, și, aruncându-se
în brațele tatălui său, plângea cu amar și promitea
că are să se îndrepteze. Însă, spre a stărui în că-
ință, se cere tăria de suflet, și lui îi lipsia cu totul
acéstă însușire. Se lăsa ușor să fiă înduplecat de
vorbele stricatului său amic și, uitând totul, cădea
iarăși în rătécirile'i de mai 'nainte.

În cele din urmă, tatăl său cu drept-cuvînt supărat
și îngrijat, se hotărî a tăia răul din rădăcină. Aflase
că nepotul său adusese pe Alexandru la neascultare;
decî il muștră aspru, îl dete afară, îl opri pentru tot-
d'a-una de a'i mai intra în casă, iar pe Alexandru
d'a mai avé pe viitor vr'o întîlnire cu dînsul.

Atunci descreeratul nepot, supărat peste măsură
de rușinea ce suferise, plănuî să'și rěsbune. Ast-fel
veni în ascuns, peste nópte, ca să întîlněscă pe A-
lexandru, și'l îndemnă să fugă de la tatăl său, spre
a scăpa de asprimea lui. Alexandru, de și era o-
prit să nu mai aibă a-face cu vėru-sėu, totuși avu
neiertata slăbiciune de a'l asculta.

La întâia propunere rămăsese ca înghietat de spaimă, dar vorbele vărului său i-o risipiră și îl ameziră. Nu mai trecu mult și, rătăcit cu totul, se înduplecă, își uită toate datoriele către Dumnezeu și către părinte, își părăsi casa și plecă cu vėru-sėu, care luase de mai 'nainte toate mėsurile, ce cređuse el mai nemerite.

Nimeni nu le mai putu da de urmă, căci se duseră împreună într'un oraș depărtat, unde se deteră la tot felul de necuviințe și destrăbălări.

Iată ce făcu Alexandru, odinioară atât de bun și atât de înțelept; iată pînă unde pôte merge un copil, care se lasă a căde într'o primă greșelă!

El însă nu se bucură mult timp de plăcerile nepermise. Când își veni în simțire, își aduse aminte de tată-sėu și remușcarea începu a-l chinui. Sufărințele 'i deveniaū din ce în ce mai crude: nici o plăcere, nici un repaus nu mai gusta. La ospetele și petrecerile unde 'l tira vėru-sėu, era galben și turburat; figura tatălui părăsit cu neomeniă îi apărea neconținut și 'i înfigea miū de săgeți în inimă. Uneori i-se părea că 'l aude oftând și vėrsând lacrimi, alte-ori credea că 'l vede aprins de mīniă și că 'l aude blestemându 'l. Aceste dureróse închipuiri il urmăriaū chiar în visuri și 'i turburaū somnul.

O ast-fel de viėtă îi deveni nesuferită; se hotări

dar a face totul ca să-și repare greșéla și să dobîndescă iertarea tatălui său. Nicî rușinea, nicî temerea de pedépsă nu'l mai putură împedica. Remușcarea, curățindu'î inima și risipindu'î slăbiciunea precum și ilusiunile, îi dedese de-o-dată rațiune și energiă. Se despărți dar pentru tot-d'a-una de fățarnicu'î amic, care'l rătécise și își luă calea spre locul unde se născuse.

Casa părintéscă, cam la marginea satului, era înconjurată de grădinî încântătoare. Ajungénd pe o cóstă, de unde putea s'o vadă, se opri cu inima apăsată, începu a suspina, și ochiî i-se umplură de lacrémî. «Acolo, duse el cu voce înterruptă, acolo mî-am petrecut eũ copilăria, lingă acela căruia nu mai sunt demn să'î dic «tată»! Cât eram de fericit, când singura'mî dorință era să'l mulțamesc și să'î plac, când lucram și studiam cu tragere de inimă, când tóte plăcerile mele erau inocente și curate! Acel timp ferice se va întórce: iétă-mé, tată; viu înapoi. Alexandru e tot al téeu!»

Dicénd acestea, cobora răpede cósta, când de-o-dată reamintirea faptei sale îl înghiăță de spaimă, simți că picióarele'î nu se mai mișcă din loc, o sudóre rece îi coprínse tot corpul. «Cum să mă arăt eũ înainte'î, după câte am făcut! Ah! réu m'am amăgit, credénd că o să am atáta putere. Nu, nu

voiă cuteza nici-o-dată ; sunt pré vinovat !.. Cu ce ochi să mă mai infățișez înainte'î ? Cum să cred eă că o să mă mai iubescă, când prin fuga mea î-am înfipt un cuțit în inimă ? O să mă gonescă, o să mă blesteme, căci am meritat'o. Nu mai este iertare pentru mine : sunt un copil perdut, un desmetic, urit de tótă lumea ! »

Pronunțând aceste cuvinte, nefericitul cădu pe verdéță, sdrobotit de mâhnire și de durere.

Peste puțin însă o voce cerescă îi răsună în inimă și'l reînsufleți. « Un tată, își dîse el, e pe pămînt imaginea lui Dumnezeu, și îndurarea lui, ca și a lui Dumnezeu, este nemărginită. Orî-cât de vinovată mî-a fost purtarea, nu sunt osîndit pentru tot-d'ana. Tată-meu nu mă urasce, n'o să mă blesteme ; o să aibă milă de remușcările mele. Daca nu va voi să mă primescă ca fiiu, o să'l rog a mă prenumera printre servitorii lui. Prin muncă și prin infrinare o să'mi spăl greșelele, o să'î învederez sinceritatea căinței, și ast-fel voiă merita să'mi deschidă ierăși brațele și să mă numescă din nou fiiul seă. »

Porni dar sficios, tremurând și nesciind cum să-și anunțe întórcerea și să-și céră iertare.

În fine, la ora când scia pe tată-seu ocupat cu regularea grădinei, intră pe ascuns în casă, unde găsi pe bētrâna și credincioșa femeia, care'l îngri-

jise în copilăria și care, la vederea lui, fu cât p'aci să leșine de uimire și de bucuria. Intră cu dinsa în camera tatălui său, ș'acolo... ce să vedă? Portretul era tot în același loc, portretul pe care'l credea aruncat afară. Acastă vedere îi reînviară puterile și'î insufflă ideia, pe atât de atingătoare, pe cât și nemeșită, de a încunoscința într'un fel pe tatăl său despre întorcerea și căința lui. Dete jos portretul și luă pensula.

Portretul arăta pe Alexandru așa cum era odinioară: cu bucuria inocentei copilării în ochi și cu surisul fericirii pe buze. Sterse dar, îndreptă și schimbă îndată trăsurile feței ast-fel ca fisionomia lui să exprime durerea și rușinea; căința se arăta în ochi'î umezi de lacrimi. Portretul arăta acum tot pe Alexandru, însă pe Alexandru umilit și rugător.

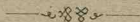
Audind pașii tatălui său, aședă îndată portretul la loc, apoi se ascunse în odăița d'alături.

Când bătrânul intră în casă, primele'î căutături, după deprinderea ce avea, se îndreptară către portretul fiului său. La acastă vedere, scóse un țipet, nu însă de blestem și de minia, ci de bucuria și de fericire. «Ciudată prefacere! Pare că chiar în portret se căiesce! De ce nu vine, așa cum se arată acum, că l'ași ierta: eū tot îl iubesc!»

— Iată-mă, tată! dișe Alexandru eșind repede

și aruncându-se la picióarele părintelui său, care'l rădică și'l strinse în brațe.

Din acea zi, purtarea lui Alexandru deveni e-semplară și merită a fi privită de cei-l-alți tineri ca un model de imitat. Toți îl fericiaă că prin căință s'a întors la virtute, de și ar fi fost mult mai bine să nu se fi depărtat nicî-o-dată de dinsa.

VI

RESPECTUL CUVENIT PĂRINȚILOR.

Nu numai în copilăriă și în tinerețe se cuvine să onorăm și să respectăm pe părinți, ci chiar în tótă viața; ba încă cu cât înaintăm în etate, cu atât această datoriă devine pentru noi mai sfântă, fiind-că exemplul nostru are mai multă înrîurire asupra celor mai mici de cât noi.

Nicî-o pozițiune, orî-cât de strălucită ar fi, nu ne póte scuti de această îndatorire.

Cât timp locuim cu părinții, trebuie să le arătăm

respect printr'o necurmată luare-aminte de a le fi plăcuți, ascultându'î și îngrijindu'î cu stăruință. Dacă suntem departe de ei, să le scriem adesea și să ne informăm despre dinșii, să le facem cunoscut tot ce ne privesce, să nu întreprindem nimic însemnat fără a'î consulta, să'î vedem cât se pôte mai des.

Nu e de ajuns să'î onorăm numai noi, ci să deprimem și chiar să îndatorăm pe soția, pe copii, pe rude, amici și servitori a le arăta același respect.

Dacă ajungem să avem mai multă sciință sau mai mare avere de cât dinșii, să nu ne mândrim, nici să ne credem mai pre-sus de ei; căci atunci este mult mai bine să rămânem tot-d'a-una în ignoranță, de cât să câștigăm instrucțiune spre a ne corupe inima și a ne face fi denaturați și nerecunoscători.

Se întâmplă une-orî ca un tinër, prin talentele și munca lui sau prin vr'o deosebită favóre a sôrteî, să se înalțe mai pre-sus de condițiunea părinților, să se înavuțescă, să devină puternic; renumit. Atunci se cuvine să simțã o nespusă fericire de a puté împărtăși pe tatăl și pe muma sa din folósele ce a dobîndit și pe care lor le datoresce. A urma ast-fel e o datoriã; împlinirea datoriei este tot-d'odată și o plăcere, iar dintre plăceri nu pôte fi alta mai dulce și mai curată, de cât respectarea și îngrijirea părinților.

S'a vădut câte-o-dată copii fără caracter, cari, devenind învățați sau avuți, se rușineză de vestimintele ordinare, de ignoranța orî de scăpătarea părinților. Nu credem să se afle asemenea nenorociți printre copiii de adevărați Români; iar de se vor fi găsinđ uni, pré puținî la număr, apoi aceia sunt urîți și disprețuiți de toți ómeniî cum se cade.

Într'un cuvînt, respectul ce datorim tatălui și mamei nóstre nu trebuie să înceteze nicî după mórtele lor, ci să le onorăm cu religiozitate memoria, păstrându-le și atunci o duiósă amintire despre tot ce au făcut în viață pentru binele și fericirea nóstră.

CROITORUL ȘI BOGATUL.

Într'un sat din județul Vâlcea viețuia un croitor fórte scăpătat, însă mulțumit de pozițiunea lui. Soția împărtășia cu dînsul neaverea făr'a murmura, și făcea tot ce'î sta în putință ca să'î îndulcéscă viața. Amândoi erau bătrâni, dar se bucurau de o deplină sănătate și puteau încă să lucreze destul de bine.

Radu, fiul lor unic, căruia'î dedeseră o creștere mai pre-sus de starea în care trăia, plecase încă de mult în străinătate, spre a'și croi o sórtă mai bună.

Trecuse peste dece ani de când nu'l mai văduseră, și tot-d'a-una vorbeiau despre dînsul; în toate Duminicile dau câte o leturgiă pentru pomenirea numelui seü și rugau pe Dumneđeü să aibă grijă de el.

Fiiul lor asemenea se gîndia neîncetat la dînșii. Suferise însă multe neajunsuri și nu'î putuse înscința nici-o-dată despre starea sa, fiind-că țera unde se afla nu avea p'atunci mai nici o comunicațiune cu România. Cu timpul, îmbogățindu-se prin muncă, economiă și bună purtare, se întorse în patriă și se aședă în Craiova, ca să'și urmeze negoțul.

Îndată ce'și alese o casă și își regulă toate afacerile, avu grijă să cerceteze prin sine-însuși despre starea în care i-se găsiau părinții.

După ce spuse ómenilor casei să nu ducă nici o grijă despre dînsul, plecă călare, neînsoțit de nimeni, și porni spre locul nascerii sale.

Era aprópe dece ore séra și bătrânul croitor dormia dus cu soția lui, când d'o-dată săriră din somn, auđind că cine-va bate în ușă. «Cine o fi bătënd?» se întrebă ei.

— Deschideți, deschideți, le duse el; e Radu, fiul d-vóstră.

— Lasă-ne 'n pace, răspuse bătrânul; cată'ți de cale, că n'ai nemerit'o. Radu e în străinătate, dacă o fi mai trăind. Dumneđeü scie!

— Nu, nu se mai află în străinătate, s'a întors acum și chiar el vă vorbește; nu mai stați la îndoielă!

— Ia să ne sculăm, Petre, și se atuncî femeia. Cred că în adevăr e Radu; mi se pare că îl cunosc graiul!

Amândoi se sculară îndată și se îmbrăcară repede. Bătrânul aprinse lumina, iar femeia deschise ușa, privi pe tiner și, recunoscându'l, îi apucă capul în mâini și 'l sărută cu dor ferbinte. Petre, mișcat de aceeași simțire, îmbrățișă și el pe fiu-său și câteși trei, veseli că se vedeau uniți după atâta timp, nu se mai puteau sătura de a'și arăta bucuria.

Pînă una-alta, Radu luă șeua de pe cal și 'l duse într'un coșar, unde părinții lui aveau o vacă, singura lor avuție; după aceea le povesti călătoriile și deosebitele împrejurări ale vieții prin care trecuse de la plecare și pîn'atunci.

Aceste amănunte fură lungi, și ar fi desgustat, pôte, pe nisce ómeni nepăsători; dar un fiu, care spune ceea ce se atinge de dinsul, nu pôte face nicî-o-dată pe un tată și pe o mumă să li se urască: pentru dinșii nicî-o împrejurare nu e neînsemnată. Îl ascultau dar cu nesațiu, și descrierea celor mai mici lucruri petrecute în bine sau în rău, le produceau când bucuria, când durere.

Când își termină povestirea, le spuse că a venit să le dea o parte din averea câștigată și rugă pe tată-seu să nu mai lucreze.

— Nu, fătul meu, Țise Petre; imi iubesc meseria, și de ce s'o părăsesc?

— Lasă, tată; e timpul să te mai odihnesci. Nu vė silesc să veniți a locui cu mine la Craiova; știu că șederea în acel oraș mare nu v'ar face nici o plăcere, ci v'ar turbura liniștea vieței; însă cel puțin scutiți-vė de o lucrare trudită și viețuiți aci fără grijă, fiind-că acum puteți.

Muma încuviință propunerea fiului ei și Petre se înduplecă.

— Bine, Radule, Țise el, ca să ți fac mulțămirea, n'o să mai lucrez pentru alții ca pină acum, ci numai vestmintele mele și p'ale preotului din sat, care în lipsa ta ne-a mângâiat cu vorbe bune și ne-a ajutat pe cât i-a stat prin putință.

După acėsta tinerul mănca ceva, apoi se culcă și dormi cu o plăcere, pe care numai copiii buni sunt în stare s'o guste.

Radu petrecu trei Țile cu părinții, apoi le lăsă o sumă de bani și se 'ntorse la Craiova.

Mare'i fu însă mirarea, când după cincispredece Țile vėdu pe tatăl seú venind la dinsul.

— Ce te aduce p'aici, tată? întrebă el.

— Fiiule, răspuse bătrânul, îți înapoiez bani; iea-ți, că voi să trăiesc cu meseria mea. Mor de urit, de când nu mă lucrez.

— E bine, tată, întorce-te a-casă, urmază-ți meseria, dar numai ca să scapi de urit. Iea însă banii, și nu te mă gândi la economii.

— Dar ce vrei să fac eu cu ei? întrebă Petre.

— Întrebuințea-ți ca să ajuți pe cei scăpătați, și fă cu dinșii ce-ți va dice preotul.

Bunul bătrân, încântat de acest răspuns, se întorse a-casă și împreună cu soția sa începură iarăși să lucreze, dar fără a se trudi ca pîn'aci. La fiecare șese luni, fiul lor venia să-și vedă și să-și îngrijescă, ast-fel că nici-o-dată nu se vedu un fiu mai demn de laudă, nici părinți mai fericiți de cât ai lui.

VII.

DEVOTAMENTUL ȘI PREÎNTÎMPINAREA DORINȚELOR PĂRINTEȘCI.

Nu e de ajuns să ne iubim părinții, ci trebuie să le și arătăm această iubire, făcând tot ce le poate aduce fericire și devotându-ne pentru dinșii.

Se cuvine dar să fim cu ei blândi, supuși, voioși; căci numai ast-fel ne putem ferici pe noi, mulțumind și pe alții.

Aceste însușiri le dobîndim une-orî cu anevoiă. La început ne vine greu să ne înfrîmăm; nu ne putem opri de a vorbi mult, de a face lucruri neplăcute aceloră pe care îi iubim; însă, prin deprindere, greutatea încetază și culegem din purtarea noastră folósele cele mai prețioase.

E tot-d'a-una rău să se lase cine-va miniei și să se arate supărat către alții; dar e o necuviință, o greșelă și mai mare a se arăta nepăsător, răsfațat și rătăcios către tată și mamă.

Îndeșert s'ar dice, că copilul adesea se uită pe sine din cauza vioiciunii caracterului, că inima nu iea parte la asemenea sburdălnicii. Abaterile n'aū nici o scusă, nici o îndreptățire pentru nimeni. Răutatea, orî cum am numi-o, e tot răutate; pe când blîndețea, cuviința, îndatorirea, calitățile plăcute, sunt farmecul societății omenesci. În relațiunile noastre cu alții, aceste însușiri sunt un mijloc sigur de a ne atrage bine-voința lor; iar în familiă sunt cea mai scumpă datoriă către un tată și o mamă, ale căror bine-faceri le dau atâtea drepturi, nu numai la respect, ci și la sacrificii din partea copiilor.

Să fim dar neîncetat răbdători și voioși către pă-

rinți, să le răspundem într'un mod plăcut, să avem pentru ei acele nenumărate îngrijiri pe care le însuflă numai o iubire adevărată. Destul că etatea îi face să fiă înclinați spre întristare : să nu le mai sporim și noi mîhnirea. Din contra, să căutăm în tóte dîilele noui miđlóce spre a le face plăcere.

Daca îndatoririle și conduita ne vor fi tot-d'una aceleași, singura noastră vedere îi va însufleți și le va reda bucuria. Fiă-ce zîmbet al nostru, fiă-ce faptă frumósă, fiă-ce îngrijire pentru dinșii, le va prelungi dîilele, iar noă ne va atrage bine-cuvîntările lor și laudele celor-l-alți ómení. Ast-fel, vom primi o îndoită rêsplată pentru buna noastră conduită: una prin fericirea părinților, alta prin fericirea ce bine-cuvîntările lor ne vor aduce ; căci bine-cuvîntările părinților întăresc casele fiilor și le dau viață lungă, pace și fericire.

IOANA RÎPEANU.

Ióna Rîpénu se născuse la Caracal. Tată-seu, grădinar muncitor și onest, avea la marginea orașului o căscióră și o mică țérină cu legume și cu

florî. Ióna, la doi-spre-dece ani, intrase ca servitoare într'o familiă din vecinătate, unde i-se plătia o léfă destul de bună pentru vîrsta ei.

Peste două ani de zile, îi veni scirea că mamă-sa, trecută de cincî-deci și cincî de ani, se îmbolnăvise și nu mai putea să mérgă pe picióre. Cum auzi, ea își părăsi serviciul și se duse la mamă-sa, ca să 'i fiă de ajutor.

— Vreaū să rămân lingă dumnea-ta, mamă, și se ea, după ce 'i sărută mîna. Când mama e bolnavă, e mai bine s'o servesc pe dinsa de cât pe străini.

Nu trecu însă mult și se bolnăvi și tată-séu, care, după o grea și îndelungă zăcere, își perdu aprópe cu totul vederea. Ióna îngriji de dînsul, cum îngrija și de mamă-sa; chiegtui tot ce agonisise, apoi vîndură și păméntul ce aveaū. Nisce ómenî miloși, care 'i sciaū în ce stare se găsec, le mai veniră în ajutor, mișcați de devotamentul minunat al bieteî fete.

După patru ani, bătránul Rîpénu muri, bine-cuvîntánd'o din tot sufletul, și Ióna îl plânse cu amar.

Óre-cine îi și se :

— Bine c'a murit, sërmanul, fiind-că a scăpat și el și dumnea-ta. Suferia atât de mult ! Nu te mähni și nu mai plânge, că era bătrán : și-a făcut rîndul !

— Ceî ce 'mî vorbesc ast-fel, și se Ióna către mamă-sa, cred că 'mî ușuréză durerea și că mé mân-

giiă; ei nu se gândesc că'mi fac mai mult rău, căci nu știu cât iubiam pe bietul tata!.. Dar Dumnezeu l'a ușurat și va avea milă și de mine.

Rămânând numai cu mamă-sa, Ióna torcea, culegea ierburî, lucra omenesc, ca să'și câștige hrana, și în același timp îngrijia și de sërmana bolnavă.

Mamă-sa, care pîn'atunci tot mai putuse umbla sprijinindu-se într'un bêt, perdu cu totul vederea, iar paralisia (damblaña) n'o mai lăsă să se misce: trebuia s'o scóle, s'o rădice, s'o culce, să'î ajute să ședă. Câți-va ani Ióna nu dormi nici-o-dată liniștită. Abia 'și póte închipui cine-va îngrijirile de nópte și de zi ce dete mumei sale.

Bêtrâna era fórte religiósă: tótă diulica se ruga. În ajunul Înălțării Domnului ea diise fiicei sale:

— Măine e Înălțarea. Cât ași dori să merg și eu la biserică, dar nu se póte! M'o ierta Dumnezeu, că nu e din vina mea!

Într'o pozițiune mai bună și cu mai multe mijlóce, alți copii ar fi arătat óre-care anevoință să pórté o persónă așa de neputinciósă ca dinsa; Ióna însă răspunse cu cea mai mare tragere-de-inimă.

— Vrei, mamă, să mergi la biserică? Bine, să mergem amândouă. O să te duc eu, fiș liniștită.

Diicând acestea, îi luă mâna și i-o sărută, căci tot d'a-una îi vorbia cu blândețe și cu luare-a-minte.

A doua ȝi diminéța o îmbrăcă cu haine mai curate, apucă de stinghiî scaunul de lemn din casă, sculă binișor pe mamă-sa în picióre, o ținu cu mâna dréptă; iar bătrâna, sprijinită ast-fel, înaintă doîtreî pașî și se opri. Ióna o ajută să mai ședă pe scaun, apoi o sculă și iar începură a merge. Acest drum ostenitor, pe care un om sănėtos l'ar fi făcut numaî în câte-va minute, ținu aprópe o oră. La biserică toți se mirară, nu că vėđuseră pe bătrâna, ci de răbdarea și suferințele fetei.

La întórcere, care se făcu tot asemenea, Ióna era voiósă.

— Te-ai rugat, mamă, îndestul lui Dumneđeu? Ești mulțămită? Așa e că n'ai ostenit?

Acéstă obositóre cale s'a repetat de aci înainte de câte orî a voit mumă-sa.

Ióna ținea pentru sine pâinea négră ce'î daŭ uniî-altiî ca ajutor, iar din munca ei cumpăra pentru mamă-sa pâine mai bună. Adesea îi lua unt, brânză și lapte, pe când dinsa mânca ce se întimpla.

Într'o ȝi un vecin îi trămise o plăcintă, abia începută. După câte-va ȝile, cel care i-o trimisese rămase uimit, vėđėnd că Ióna tot mai avea dintr'insa, și'î ȝise:

— Ce, n'ai mâncat încă plăcinta?

— Nu, fiind-că o economisesc pentru mama; îi

taiu câte o bucatăică la masă, că 'i face mare plăcere.

— Aşa dar n'ai mâncat şi d-ta din ea!

— Ar fi păcat să micşorez partea unei biete bătrâne, când asta e mica ei mulţămire. Să nu vedă, să n'audă şi să sufere neîncetat!... Îngrijirile mele sunt pré mică pe lingă ceea ce aşi dori să fac pentru dinsa.

Cu tóte neajunsurile bólei, bătrâna era atât de curată, atât de bine ținută, în cât lesne se vedea cât de bine o îngrijia fiică-sa.

Une-oră suferinţa îi înăspria caracterul şi devenia din ce în ce mai supărăciósă, dar blândetea şi bunătatea Iónei nu se imputinau nică-de-cum. Ea dicea către cei ce veniaŭ s'o vedă :

— Dac' aţi fi cunoscut 'o altă dată, cât era de bună, cum lucra ca să 'şi susţină familia în timpuri grele! Era aşa de blândă şi de îndatoritoare! Acum e bolnavă de atâta timp; şi, daca e supărăciósă, nu e ea de vină: suferinţele o fac să fiă ast-fel.

Cei ce o ascultaŭ rămâneaŭ uimiţi d'atâta bunătate.

După ce bătrâna închise ochiŭ, primarul satului, vedând însuşirile demne de laudă ale fetei, o înzeastră cu bani şi vite, măritând'o după un nepot al său. Ióna d'atunci înainte trăi în indestulare, fiind omenită de toţi şi gustând o deplină fericire, ca răsplată a virtuţilor şi a devotamentului ei către părinţi.

VIII.

UNIRE FRATERNĂ.

Copiii cei bunî, ca să dea probe despre respectul datorit părinților, trebuie să 'și iubescă din inimă frații și surorile, să viețuiescă tot-d'a-una cu dinșii în cea mai bună înțelegere.

Nimic nu e mai plăcut pentru un tată și pentru o mamă, de cât să vedă unire între copiii lor.

Cel mai tare nu se cuvine nici-o-dată să se înăsprască și să 'și arate puterea. Din contra, să fiă blând și omenos cu cei mai slabî; iar acestia să nu abuseze de răbdarea și bunătatea celor mai tari, ci să se ferescă cu îngrijire de tot ce ar puté să supere pe frații sau pe mai marii lor.

Între frați și surorî, certele și bătăile nici nu trebuie să fiă cunoscute; căci, cum am puté trăi bine cu străini, când nu scim sau nu vrem să fim în unire nici chiar cu ai nostri, cu surorile, cu frații sau cu rudele. ?

Ast-fel, e o datoriă pentru noi să le dăm neincetat exemple bune și, prin purtarea și consiliile

nóstre, să'î aducem în stare de a face numai ceea ce place părinților.

Copiii mai în etate au o mare datoriă de împlinit; fiind-că sunt mai cu judecată de cât cei-l-alti și fiind-că exemplele lor au mai mare înriurare, trebuie mai cu dinadinsul să fiă pentru cei mici nisce adevărate modeluri de supunere și de bună-conduită.

Un frate mai mare e dator să îngrijescă de frații și surorile lui mai mici, să'î învețe sau să'î mustre cu bunătate, când fac vre-o greșelă; într'un cuvânt să fiă, pentru crescerea lor, ca înlocuitor al tatălui și al mumei. Acésta este o deosebită onóre și o sântă datoriă.

Copiii datoresc surorilor mai mari respect și supunere. Însă, fiind că ei sunt mai plăpândi de cât ele, se cuvine ca și dinsele să se porțe cu blândețe către ei; să'î mângâie, să'î ajute în lucrările lor. Cată mai ales să nu le vorbescă nici-o-dată rēstit și cu aprindere, să nu le dică vorbe rele sau cuvinte care ar poté să'î mihnescă, ci să țină sémă de modestia lor, să nu le atingă simțibilitatea.

Frații și surorile să se întrécă a'și arēta unii-altora cel mai mare interes, cea mai căldurósă iubire. Frații, daca e cu putință, să se nevoiescă a întrece pe surori în acéstă luptă de amicitia. Cu cât vor avé mai mult dor pentru dinsele, cu atât

bunele lor simțiminte vor fi mai prețuite, și dulcea unire, ce va domni în familie, va umplé de bucuriă inima tatălui și a mumei.

CULESUL FLORILOR.

Biéta Tudora fusese bolnavă, și dîilele cele mai frumoșe de primăveră tot în suferințe le petrecuse. Când se mai întremă și începu să umble prin casă, se gândi la florî, care'i plăceaă fôrte mult, și întrebă daca și'n acel an era tot așa de frumoșe ca alte dată.

Atunci Toma, fratele ei mai mare, luă un coșuleț, și dișe încet mumei sale :

— Mă duc, mamă, să'î culeg florile cele mai frumoșe de pe câmp. Cât o să fiă de mulțumită, când le-o vedé!

Dișcînd ast-fel, alergă la câmpiă, pentru ântâiași dată în anul acela, fiind-că nu se depărtase de pe lingă soru-sa de când se bolnăvisé dișna. Primăveră i-se păru mai frumoșă de cât tot-d'a-una; de bucuriă că vedea pe Tudora scăpată, natura i-se înfățișă cu un farmec și mai mare.

Toma umbla cu voioșă încocî și'n colo, suind și coborînd delușorele. Privighietorile cântău prin tu-fișe, albinele sbîrnăiau printre ierburi, fluturiî sburau împrejuru'î, și cele mai drăgălașe flori stău presărate la piciorele lui. Cîntînd, trecea de la ghioceî la viorele și de la aglice la dedețeî.

Umplu îndată coșulețul. D'asupra aședă o frumósă cunună făcută din mîrgăritărel, ghioceî și micșunele, legate cu un fir de ierbă; se uită la dînsa zîmbind, apoi se lungi pe mușchiul môle de sub un bătrîn stejar. Aci privia în liniște câmpul împodobit de tótă frumusețea primăverii și asculta cu plăcere cîntecul privighietorilor, care păreau că se îngână cu cintezele.

Fiind-că era ostenit, adormi.

Pe cînd dormia în pace, se rădică pe neașteptate o furtună, cum se întimplă adesea pe timpul nestatornic al primăverei. Nuorî deși se grămădiau într'una pe cer; fulgerele începură să licărescă și bubuitul tunetului se auđi în depărtare. Îndată vîntul cletină cu putere ramurele stejarului. Copilul, tresărînd, se deșteptă și vîđu împrejuru'î cerul acoperit de nuorî negri și deși. Atuncî isbucni un trăsnet înfiorător. Toma rămase înmărmurit de spaimă la acéstă schimbare neașteptată.

Vai! tot ast-fel plăcerile, ce gustăm noi pe pă-

mint, sunt adesea turburate de vijeliî repedeî și neprevădute.

Picături mari de plóia începură a străbate printre frunzele stejarului, și el speriat își luă coșulețul și fugi spre casă. Dar plóia și furtuna se întetiaă cu mai multă putere, tunetul urla cu sgomot asurđitor. După câtî-va pași haînele i-se muiară de plóia, apa'î curgea d'a-lungul pěrului și pe umeri. Abia putea să'și mai urmeze calea. Spre culmea nenorocirii, un vânt furios îi smulse coșul din mână și risipi florile ce culesese cu atâta îngrijire.

— Dómnne! strigă el, după ce mî-am bătut atâta capul, ca să fac o mică plăcere soră-meî, nu e păcat ca acum totul să fiă perdut!?

Plin de mâhnire și de supărare, își urmă drumul înainte, suspinând și înmuiat pînă la piele; dar pînă a nu ajunge a-casă, furtuna încetă și cerul se înseamnă ca prin minune. Pasėrile își reîncepură cantecele și muncitorii lucrul. Aerul era curat și rėcoros; o liniște plăcută domnia prin văi și peste coline. Tótă natura pãrea că reîntinerise, și locuitorii, plini de bucuriă, își rădicaă privirile către nuorii ce se depărtaă, după ce rėvėrsaseră peste țerine neprețuitele lor bine-faceri.

Toma, descuragiat și trist, se întórse binișor, ca să'și găsească coșul și să'l umple din nou cu flori.

Nu'l căută mult și'l găsi pe povirnișul délului lângă un mărăcine, care'l adăpostise de furia vântului. Îl luă; mare'î fu însă mirarea și bucuria când uitându-se împrejur, vădu că plóia, ale cărei picături schin-teiaă pe frunze ca nisce diamante, desvoltase miî de alte flóri nouî mult măi gingașe, măi frumoșe. El alergă din flóre 'n flóre ca o albină, și îndată umplu iarășî coșulețul.

Sórele acum se scobora pe după munte, iar Toma porni voios spre casă privind cu nespusă plăcere cununa și florile ce culesese.

Rađele sóreleui îi luminaă fața și ochiî i-se înviorară și măi mult, când vădu bucuria și recunoșcința iubitei lui surióre.

— Nu e așa, Tomo, đise mamă-sa, că plăcerile aduse celor ce ne iubesc ne fac măi multă bucuriă de cât orî-care altele.?

— Da, mamă, răspuse dînsul; dar am luat séma că asemenea plăcerî, cum bine đicea și tata, sunt mult măi prețioșe, când ne-am ostenit și am suferit óre-cum pentru dînsele.

Apoi povesti ce i-se întimplase și fu îndoit fericit: măi ântâiî de bucuria surorii, apoi fiind-că meritase laudele mumei.

IX.

SACRIFICII ȘI DEVOTAMENT
PENTRU PĂRINȚI.

Când tatăl și mama noastră încep să îmbătrânescă, când nu'și mai pot întimpina singuri trebuințele, avem ca sântă datoriă de a lucra pentru dinșii, de a'î nutri, de a'î îmbrăca, de a le înlesni tot ce le pôte face vieța plăcută. O asemenea datoriă ne este impusă de recunoscința ce trebuie să le păstrăm : legile ne-o prescriu și însăși natura o șoptesc inimelî noastre.

E învederat că cei ce ne-au dat ființa sunt în drept să ne cêră a face tot ce stă în putința noastră, ca să le prelungim vieța.

Asemenea este învederat că cei ce ne-au îngrijit, hrănit și crescut, la o etate când nu puteam face nimic pentru noi, cată să fiă și ei îngrijiți, nutriți și ajutați de noi, atunci când starea lor și a noastră s'au schimbat, când noi am devenit tari și ei neputincioși.

Împlinindu-ne cu inimă curată acêstă datoriă, să nu așteptăm laude de la cine-va, căci purtăm o sar-

cină de care nu ne putem apăra, plătim o firéscă datoriă ; iar cine n' o plătesce este nu numai un om fără inimă, ca o féră lipsită de orî-ce simțiminte, dar trece și drept un datornic de rea credință.

Acésta se înțelege și mai bine din răspunsul nemerit al unui sătén de omeniă, dat unui bătrân judecător, care 'l întreba ce face cu banii căștigați prin munca lui de tóte dílele :

— Îi fac în trei părți, díse săténul : cu una imi plătesc datoriile ; pe a doúa o întrebuintez la chiel-tuielile mele și ale soției ; iar pe a treia, o împrumut cu mare dobîndă.

— Adică cum ? il mai întrebă judecătorul.

— Écă cum : ántâia parte e pentru susținerea părinților, care acum sunt înaintați în vîrstă. Cu acésta nu'mi plătesc óre o datoriă sfântă ? A treia parte imi ajunge ca să'mi cresc copiii, și acesta e împrumutul cu mare dobîndă, despre care vorbiți.

-Mare'í fu mirarea auđind de la un om simplu un asemenea răspuns, plin de înțelepciune și de simțiminte laudabile.

Un fiiú bun și recunoscător privesce împlinirea acestei datorii ca o adevărată fericire, fiind-că nimic nu e mai dulce, de cât a îngriji și a face tot ce'í stă în putință pentru părinți. Mult e plăcut a le da din produsul muncii tale și a revêrsa peste ulti-

mele lor ȝile indestularea și fericirea ! E o nespusă mulțumire să poți cine-va ȝice în sine : « Nicî odată n' o să pot întorce părinților de cât o fôrte mică parte din ceea-ce am primit de la dînșii ; însă, dacă nu le pot răsplăti pe deplin bine-facerile prin recunoscința mea, o să mă silesc a mă apropia de dînsele. Fiind-că ei mi-aũ condus pașii din prunciă, astăȝi eũ ajut pe ai lor, când șiovăiesc ; fiind-că mi-aũ dat povețe folositore, le probez astăȝi că m' am folosit de dînsele ; fiind-că m' aũ adus în stare să' mi țiu vięta, eũ le susțiu acum pe a lor ; fiind-că aũ veghiat pentru mine din copilăriă, eũ fac totul astăȝi ca vięta să le fiă fericită. »

Acęsta e adevęrata mulțumire, ce pôte gusta omul cu inimă bună și curată. Lui nu' i e de ajuns să vędă că părinților nu le lipsesce nimic, ci îngrijesce să aibă mai mult de cât cele necesare, voinđ mai bine să rabde dînsul, ca să le înlesnęcă lor plăcerea de care ar fi putut să se scutęcă într' o altă etate, dar care pentru bętrâni e o îndulcire și o mângăiere în neajunsurile lor.

Fiiul cel bun nu se mărginesce numai să' și împlinęcă acęstă datoriă într' un chip cuviincios ; dar pe lingă dînsa mai pune bună-voință și atențiune în purtare, care' i adauge meritul și' i indoiesce prețul. În tóte ȝilele rógă pe Dumneȝeu să țină sănę-

toși pe bătrânii lui părinți, al căror traiu în sinul familiei este o cerescă bine-cuvintare.

Ast-fel dar se cuvine să îngrijim de bătrânețele părinților nostri.

În alte împrejurări, când póte să aibă trebuință de noi, inima ne spune de ajuns ce trebuie să facem. Spre a'î îngriji la bóle, spre a'î scăpa de vr'un pericul, spre a le ușura nevoile, se cuvine să fim gata a suferi totul, a întreprinde totul, a face totul.

Nu sunt rari tații și mumele, care se sacrifică pentru copii; asemenea se ved fórté adesea fii generoși și fiice devotate, a căror purtare frumósă este pentru tótă lumea faptă demnă de laudă și de iubire, precum se va vedé din exemplul unui tiner din Iași.

ION CORBEANU.

Elena Corbénu, femeia virtúosă și bogată din Iași, își perduse bărbatul și averea, din cauza multelor bóle în familia și altor nenorociri neprevédute. Nu'î rămânea de cât un copil, a nume Ión, care învăța la colegiul național. El era elev bun, supus, silitor, iubit de conscolari și stimat de profesori. La serbările scolare de la finele anului, lua multe premii, și cu tóte astea era cel mai modest din clasă.

Ion scia bine că familia lui fusese isbită de multe restriști, dar nu le cunoscea pe toate : nu scia că mama-sa ajunsese în cea mai desăvârșită lipsă. Directorul școlii, om milos și iubitor de tinerime, se hotărî a plăti pentru dînsul, fiind-că locuri de bursieri nu mai erau în internat ; iar lui îi spuse că fusese primit fără nici o plată pentru silința și buna sa purtare. « Când se va face mare, dicea în sine, o să fiu pe deplin despăgubit prin bucuria ce voi simți că am dat țerei un tiner invățat și un cetățen virtuos. »

Atâta însă nu era de ajuns : afară de costul internatului, îi mai trebuiau vestminte, cărți, rufe și multe altele. Cum să le aibă ?

Câte-va persoane cu inimă îndurătoare, între cari mai mulți profesori și un preot de la biserica sântului Nicolae, îi deteră câte cât putu fiă-care, spre a întîmpina trebuințele nenorocitei familii. Dar ajutoarele lor nu erau de ajuns și pentru cheltuielile mumei, mai tot-d'a-una bolnavă, și pentru întreținerea fiului. Consultându-se dar între dînșii, aflară de cuviință să ducă pe biéta văduvă într'un spital al casei St. Spiridon. Acéstă măsură trebuia să fiă spusă și tinerului. Sarcina era cam grea, căci se temeau de durerea și disperarea lui. Preotul o luă asupra'si, și iată ce făcu :

Într'o Joi, când internilor li se da voiă să mERGă

pe a-casă, preotul se duse la internat ca să ia pe Ión spre a'l ține să petrecă acea ȝi la dînsul. Copilul, plin de voiă-bună, se îmbracă cu vestmintele'î de sêrbătore, cum face cine-va cînd ese să se preumble saũ să petrecă, ȝi plecă îndată. Sosind a-casă, preotul îl duse într'o odăiță unde, pe o masă, se afla o psaltire, un catechism ȝi alte cărți de rugăciuni. După aceea eși pentru nisce afaceri, spunîndu'î că va veni îndată, ȝi'l lăsă singur acolo.

Ión, neavînd ce face ȝi vîdînd cartea de rugăciuni, cređu că n'ar fi necuviincios s'o deschidă. Făcea rău, negreșit; însă fapta lui, în împrejurarea de față, nu era tocmai de neiertat. Luă dar cartea ȝi o deschise. O hîrtie dintr'însa alunecă ȝi cădu jos. Ión o luă, își aruncă ochii fără voiă pe ea, dar cînd colo... ce să vîdă? Tocmai biletul de permisiune pentru primirea mumei sale în spital.

Ochii i-se acoperiră de cétă, ȝi biletul îi cădu din mîini. I se păruse că n'a citit bine: rădică iarăși hîrtia, o mai citi o dată ȝi se încredință că chiar despre muma lui era vorba. Atunci îl coprinseră fiori de spaimă ȝi începu să tremure; un țipet sfîșietor îi eși din pept: «In spital mama! In spital? Va să ȝică eũ n'am sciut pînă astăȝi adevêrata posițiune a familiei mele!»

Câte-va minute rêmase cufundat într'o adincă

cugetare. Nu'î părea rău de pozițiunea ce perduse, nu se gindia la averea ce ar fi moștenit într'o di; dar nu'și putea lua mintea de la biéta sa mumă cădută în cea mai crudă scăpătate, de la mamă-sa, amenințată să zacă într'un spital. « Mama în spital! Cum se pôte una ca asta... și eă să nu sciă nimic? »

Iubirea fiéscă îi dete puteri nespuse.

De și copil încă, simți curagiul unui bărbat și luă hotărîrea d'a se purta cu stăruință și tăria. Eși dar din casă, fără a fi vădut de nimeni; se duse la scólă, își lăsă hainele de serbătóre, își luă pe cele de tóte dîlele și se întórse repede înapoi.

Preotul, care după plecarea lui intrase în casă, se miră mult, când nu'l mai găsi, și era neliniștit. Când îl vedu venind, d'o-cam-dată nu luă séma că și schimbase vestmintele, și'î dîse :

— Sărmame copil! Mă-ai deschis cartea de rugăciuni! Acum sciî totul și te-ai ascuns spre a plânge.

— Nu, părinte, răspuse dinsul; n'am plâns... Dar vă rog să nu duceți pe mama în spital, că va muri acolo de mihnire. Eă părăsesc scóla și voiă să rămăiă pe lingă dinsa, ca s'o îngrijesc și s'o sustiă cum voiă puté!

Mișcat de nisce simțiri atât de generóse și de neașteptate din partea unui copil, preotul nu putu să și opréscă lacrémile. Îl îmbrățișă dar și'î dîse :

— Dragul meu, o să'ți perđi viitorul, și apoi cum o să poți susține pe mamă-ta?

— Dumnezeu o să'mi dea putere, care va crește cu etatea. Am desbrăcat vestmintele cele bune și n'am să le mai ieu, ci le voi vinde, spre a da mamei primele ajutoare.

Ca să'l facă a'și schimba hotărîrea, preotul chie-mă persoanele ce se interesaū de acéstă familiă, pe directorul scólei și pe profesori, cari îndeșert se nevoiră a'l întórce din ideia lui.

— Gîndesce-te la viitorul tǎu, îi điseră ei. Studiele ți le faci cu mare succes. Eșind din colegiū vei puté să'ți alegi o carieră, să dobîndesci vr'un ajutor de întreținere, să te faci cu timpul ce vei voi: profesor, inginer, medic, ofițer, avocat. Ast-fel îți vei redobîndi pozițiunea ce familia ta a perdut și vei bucura pe mamă-ta, devenind onórea și sprijinul bătrînețelor ei.

— Așa este, răspunse el, dar d-vóstră nu cunoșteți pe mama. Dacă va intra în spital, peste trei-patru luni póte să móră de mîhnire. Plăcerea mea ar fi să'mi termin studiele; dar simt că mai pre-sus de tóte e datoria ce am de a fi cu dînsa, d'a o îngriji, d'a o susține. Îmī voi face acéstă datoriă cu orî-ce preț și voi fi mai fericit de a mī-o face, de cât de a lăsa pe mama în spital singură. Ș'apoi n'ași

mai puté să învăț nimic, sciind că dinsa m'ar dori, m'ar chiăma și ar fi tot cu gindul la mine.

Toți rēmaseră uimiți de atăta devotament și iubire fiiescă. Toți erau cu ochii scāldați în lacrēmī. Înțeleseseră că Ión avea multă dreptate. Prin urmare nu mai duseră pe vėduvă la spital, ci o aședară într'o casă din Tătărăși și, după ce plătiră chiria, adunară între dînșii o sumă óre-care pentru chieluielile dīlnice.

Ión avea o mică colecțiune din cărțile ce primise la împărțirea premiilor; avea un cėsornic de aur, dăruit de către Domnul d'atuncī al Moldovei, la unul din esamenele generale, când rēmăsese încântat de rēpsunsurile lui; avea vestmintele'ī cele frumoșe: le vėndu pe tóte, ca să aibă cu ce căuta pe mamă-sa. Apoi se duse la scólă, rugă pe băieții cu dare-de-mână să'ī incredințeze lui prescrierea pe curat a temelor și a caietelor, pentru cât i-ar lăsa inima ca să'ī plătescă. În fine, se rugă de casierul primăriei să'ī dea ceva de lucru, bună-óra să copieze socotelile și hărțile mai însemnate, cari trebuia să fiă prescise pe curat în registre. Prin aceste miđlóce își putu căștiga existența vr'o câți-va ani de dīle.

Crescēnd și dobīndind practică în matematice, ajunse comptabil la un otel din oraș, unde se mută.

cu mamă-sa și unde acum avea toate cele trebuitoare. Cu această meserie, de și foarte gré, își procurară o viațuire mai plăcută.

Două-deci de ani el nu părăsi nici o singură zi pe biéta bolnavă, și nu încetă de a fi modelul celui mai laudabil devotament fiiesc. Ședea neincetat cu dinsa și, de câte ori era timp frumos, o lua la braț și eșiaă amândoi la preumblare.

Ca contabil de otel, cine-va întimpină multe neajunsuri; totuși Ión, cu inima lui bună, suferi fără a se plânge de capriciele și pretensiunile călătorilor, cari nu sciaă cine e și cât prețuiesce. În simțimentul împlinirii datoriei, el găsi puterea de a suferi totul. Toți câți îl cunosceaă, îl stimaă și'l admiraă. Fostiți lui colegi de scólă, ori-cât de strălucită era pozițiunea socială a unora, îi arătaă neincetat aceeași familiaritate ca și altă dată; și fiă-care dintre dînșii, când îl întâlnea, simția o mare plăcere să'î vorbescă și să'î stringă mâna cu iubire.

Cu timpul, Corbénu adună-ore-care avere și își cumpără o casă. După mórtea mumei sale se însură; dobândi copii și, la bătrânețe, le povestia cu mulțumire ceea ce făcuse el pentru părinți.

X.

RESPECTUL CUVENIT
 CELOR MAI MARI, BĂTRÂNILOR ȘI BINE-
 FĂCĂTORILOR NOSTRI.

Sunt unele persoane pentru care simțim un fel de respect, ce se asemănă cu iubirea către părinți.

Ast-fel sunt mări nostri prin etate, prin pozițiunea lor în societate, prin talentul ce au, prin renumele ce au dobândit. Regelui, care este capul Țării și al oștirii; ministrilor, cari sunt înalți demnitari; judecătorilor meniți să împartă dreptatea, și tuturor funcționarilor investiți cu autoritatea publică le datorim supunere și bună-cuviință, fiindcă în persoana lor onorăm demnitatea, legile și aședemintele Patriei; fiindcă tot cetățenul, necum copilul și tinerul, e dator a respecta pe aceia cărora le sunt încredințate afacerile și interesele Statului.

Tot așa, încă din copilăria cată nu numai să respectăm pe preoți, ca pe nisce părinți sufletesci, ci să le și urmărim învățăturile; să ascultăm cu luare-

a-minte morala ce ne predică în numele și ca din partea lui Dumnezeu, mai ales să ne conformăm cu dinsa purtarea și faptele noastre.

Învțătorii, institutorii și profesorii, cari ne -au luminat mintea și ne-au format inima, cari s'au trudit spre a ne desvolta judecata și a ne deprinde cu bunele moravuri, merită să ne fiă tot-d'a-una scumpi, al doilea după Dumnezeu și după părinți. Prin urmare suntem datorii ca, și după ce ne terminăm studiile, să le păstrăm o viiă recunoscință și să le arătăm semne de iubire și de stimă.

Un copil se cuvine să fiă respectuos către orice altă persoană mai în vîrstă de cât el, mai ales către femei și către bătrâni. Cine 'și ride de un bătrân este un stricat, pe care toți îl disprețuiesc. Trebuie să respectăm pe bătrâni în toate privințele, să le suferim muștrările cu răbdare și să nu ne supărăm de micile defecte pe care le au și dinșii, din cauza vîrstei. Pretutindenii să ne sculam înaintea lor, să le dăm cele mai bune locuri, să ne purtăm către dinșii cu multă cuviință și considerațiune.

Daca cine-va a făcut vr'un bine tatălui său mumei noastre, să ne aducem tot-d'a-una a-minte de fapta lui, spre a'i purta un respect deosebit.

Copilul nu trebuie să moștenescă urele și patimele tatălui său ale mumei, căci religiunea ne o-

presce de a uri pe cine-va și ne comandă să iertăm pe cei ce ne-au făcut rău ; se cuvine însă să împărtășescă și el recunoștința ce părinții lui datoresc bine-făcătorilor, și să privească această recunoștință ca o parte prețioasă din moștenirea ce i-au lăsat.

Se întâmplă une-oră ca un copil, rămânând orfan sau nenorocit, să primescă de la vre-o rudă și chiar de la vr'un străin îngrijiri părintesci. Câte o dată, unchiul își cresce nepotul și se însărcinează a'î fi tutor, epitrop ; alte-oră vr'o persoană de inimă are milă de un orfan, îi întimpină nevoile, veghiază asupra copilăriei lui și 'l învétă vr'o meserie, spre a 'și susține viața. Eî bine, un asemenea bine-făcător câștigă toate drepturile unui părinte. Copilul se cuvine nu numai să fiă către dînsul respectuos, supus și ascultător ; dar să'l si iubescă, să i-se încredă, să 'î porțe o viață și piósă recunoștință pe care să și-o arate în totă viața, mai mult prin fapte de cât prin vorbe.

Așa făcu copila Maria, a cărei purtare se va arăta în istorióra de mai la vale.

MICA CUSĂTOREASĂ.

Maria Antonescu, născută la Făgăraș, era fiica unui militar fără avere. Încă de mică rămăsese fără mamă, și la vârsta de șese ani, tatăl său se gîndi a'î da o meserie, cu care să'și pótă agonisi ale vieței. O duse dar la Sibiu și acolo o încredință unei dómne Adela, ca s'o învețe cusătoria în marele magazin ce avea pe strada din mijlocul orașului.

Maria dar crescú în Sibiu și fu de aprópe îngrijită; căci stăpina magazinului, neavînd copii, o iubia ca pe o fiică a sa. De aceea o și învătă tot ce privia cusătoria, călcatul rufelor, și alte amănunte ale meseriei. Cu chipul acesta Maria ajunse o minunată cusătorésă. La etatea de 18 ani se întórse la Făgăraș, unde'și căștigă trebuinciósele vieței prin muncă onestă. Nu trecu însă mult și aflînd că d-na Adela se bolnăvise, lăsă totul și alergă la dinsa.

Sănătatea bolnavei se perdea din zi în zi mai mult. Fusese coprinsă de o mare durere de pept, avea dese inecăciuni și în curînd nu mai fu în stare să lucreze și să'și îngrijescă afacerile.

Sarcina prăvăliei și grijile casei cădură dar a-

supra Mariei, care, în via ei recunoscință, făcea bolnavei toate serviciile de care avea trebuință.

Fiind-că bóla ținu mult și în timpul acesta nu mai era nici un câștig, ajunse lucrul acolo că biéta bolnavă nu mai avu cu ce să'și întîmpine nevoile. Fu dar silită să'și vindă pe rînd mai toate lucrurile. Peste puțin casa Adelei, altă-dată indestulată cu de toate, înfățișa acum privestea pustietății și a sărăciei.

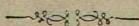
Maria întîmpină toate : ea nu se descuragia nici de trudele ce'și da, nici de sacrificiele ce era nevoită să facă pe fiă-care di. Nu lăsa lucrul, de cât spre a căuta pe bolnavă ; adesea era nevoită să se scole și peste nópte ca s'o îngrijescă.

Une-orî Adela, simțindu-se mai bine, voia să lucreze ; dar, din cauza relei stări în care i-se afla vederea, Maria trebuia să desfacă ceea ce dînsa cususe, spre a lucra din nou. Numai pentru acesta se ascundea de ea și aștepta să adormă, ca să n'o mihnescă.

Biéta bolnavă în cele opt luni de dinaintea morții nu se dete jos din pat. Maria nu voise să lase a o duce la spital, ci chiebtuise tot ce agonisise ; iar când nu mai avu nimic, își emanetă lucrurile, ca să întîmpine chiebtuielile dîlnice.

Ceea ce face ca acest devotament să pară în adevăr demn de mirare, fu că el nu ținuse numai câte-va săptămîni, orî câte-va luni, ci șese ani d'a-

rindul, fără ca zelul acestei virtuose copile să se împuțineze un singur minut. Ast-fel Maria putu dice că și-a împlinit sânta datoriă a recunoscinței, fără de care nu e virtute, prin urmare nici fericire.

XI.

F A M I L I A .

După vârsta copilăriei, urmăzează tinerețea, apoi adolescența. Atunci ómenii au și mai multe datorii de împlinit. Prin urmare e bine să se foloséscă de câte-va consilii, fórte însemnate și prețioase pentru viitorul lor.

Maî întâiu, arătându-se pioși și ascultători către părinți, căstigă pe nesimțite și fără greutate mai tóte însușirile ce împodobesc pe omul de omeniă. Lumea îi vorbesce de bine, amicii îi laudă, străinii îi stiméază. Apoi virtuțile de familiă ne învață tóte cele-l-alte virtuți, căci practicarea lor ne face plăcută și ușoră împlinirea tuturor celor-l-alte datorii.

Sufletul, deprins de timpuriu cu tot ce e bun, onest și frumos, nu se va pleca în urmă la alte învățături. Fiind adăpat din copilăria cu simțiri înalte și curate, nu va mai dori alte plăceri, cari conduc la vițiu. Se scie de toți că omului devotat familiei sale îi place neconținut lucrul, prin care poate să'și procure îndestularea; îi place ordinea și economia, singurele bunuri cari asigură această îndestulare.

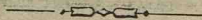
Ast-fel, practicarea virtuților de familie, contribuie la nascerea tuturor simțimentelor generose și demne de laudă. Ea e ca un izvor nesecat de plăceri curate și tot-d'a-una noui; printr'însa, mai cu sémă, merită cine-va fericirea de care se poate bucura în viață.

Fericirea e tot-d'a-una răsplătirea unei familii virtuose și unite. Cum am găsi ore afară din familie iubiri sincere și durabile, când n'am cunosce pe cele coprinse înăuntrul casei noastre? Am fi ore vre-o dată demni să gustăm adevăratele plăceri, dac'am fi nesimțitori la aceste bucurii senine și nevinovate, al căror început se află în virtute?

Așa dar acela, care doresce și caută fericirea afară din familie, se expune a n'o afla nicăirea. Unde va spera s'o găsească? În jocuri și în petreceri, în distracțiunii sgomotose? Dar petrecerile și jocurile nu ne aduc de cât o plăcere trecătoare, de câte-va

minute ; distracțiunile sgomotóse ne turbură mintea și ne sécă inima. Din contra, plăcerile de familiă ne mulțumesc pe deplin sufletul ; dulcéța lor nu se împuținéză nici-o-dată, ci, cu cât le gustăm mai mult, cu atât voim să le mai gustăm. Timpul ni le face și mai prețioșe, deprindându-ne cu dinsele.

Afară din familiă, nu află cine-va de cât plăceri nesigure și costisitoare, nu gustă de cât nisce bucurii deșerte, amăgitoare. Fericirea și traiul dulce se găesc numai în familiă, lângă nisce părinți buni și virtuoși, lângă o soție îngrijitoare și duiósă, lângă copii pioși și ascultători, lângă rude doritoare, lângă amici pe cari simpatia ni i-a făcut frați. Aceste ființe scumpe ne îndulcesc nevoiele luând parte la dinsele, iar bucuriele nóstre împărtășite cu dinșii, devin pentru noi îndoit mai mari și mai prețioșe.

XII.

IUBIREA CĂTRE PATRIĂ, CĂTRE LIMBA,
MORAVURILE ȘI LITERATURA
NAȚIONALĂ.

Fiind-că atât noi cât și părinții nostri, ne-am născut, am crescut, am trăit și trăim ca Români, se cuvine să iubim din tot sufletul țera al căreia nume îl purtăm, *România*.

Acastă scumpă țără este Patria noastră, fiind-că într'insa au locuit strămoșii, bunicii și părinții părinților nostri; aci s'au bucurat ei de toate fericirile pe timpuri liniștite, și au apărat'o cu sângele și viața lor în împrejurări grele și nenorocite; limba ei au vorbit'o, datinele ei le-au păstrat, în pământul ei s'au înmormântat.

A ne iubi Patria, a lucra pentru fericirea ei, a ne da chiar viața pentru dinsa este cea mai frumoasă și mai nobilă datorie.

Nu e de ajuns să spunem din gură că ne iubim țera, că suntem patrioți, ci trebuie să dăm și dovezi

despre aceste simțiminte, silindu-ne a fi tineri inimoși, cetățeni onestți și muncitori, părinți virtuoși.

Pe cât timp ne bucurăm de toate puterile, suntem datorți a servi ca militari, adică a ne pregăti să ne apărăm Patria de asupririle, de încălcările saū de sclavia ce străinii s'ar încerca să ne impună. Pentru dinsa trebuie să bată toate inimile; la chiămarea ei să alergăm cu mic și mare, fiind-că a ne apăra Patria însemneză a ne apăra nu numai averea, familia și vieța noastră, ci și mormintele părintesci, ci și limba, datinele, credințele și onórea neamului nostru.

Tot pentru Patriă vom lucra, când ne vom împlini cu sfințenia datoriele în ramura ce ne-am ales fiă-care; când nici prin amenințări, nici prin ademeniri saū promisiuni, nici prin plăceri, nici prin interese personale, nu ne vom abate de la ceea ce este bun, drept, adevărat, frumos și folositor.

Ne vom împlini datoriele către Patriă și vom mulțumi pe părinți, când vom însufla copiilor nostri simțiminte de iubire și devotament către țéră, către moravurile și către limba națiunii române. La Patriă și la limba noastră trebuie să ținem mai mult decât la vieța noastră; fiind-că nu e faptă mai generósă, nu e gloriă mai strălucită, de cât a muri cineva pentru binele, mărirea și fericirea neamului seū.

Cel ce ține la Patriă, respectă și păstrează religiunea, pune în practică datinele cele bune ale strămoșilor, nu se rușinează să porțe vestmintele, să își placă cântecele naționale; căci portul, musica, credințele și datinele unui popor sunt pentru dînsul o vechiă și prețioasă moștenire.

Nu mai puțin suntem datorî a cunoșce, a învăța și a iubi literatura nîmului nostru, adică scrierile bune și folositóre, poesiele desfătátóre, compuse de bărbații dotați cu sciință, cu învățatură, cu inimă simțitóre și cu daruri minunate. Asemenea poesii ne îmbogățesc și ne deșteptă mintea, ne înnobiléză sufletul, ne forméză caracterul, prin frumusețile cu care sunt întocmite, prin înțelepciunea și adevărurile ce coprind.

mult e dulce și frumósă
limba ce vorbim :
altă limbă-armoniósă
ca ea nu găsim.

Ca să înlesnim tinerimii învățarea unor ast-fel de produceri, transcriem d'o-cam-dată, în acéstă cărticică, pe cele urmátóre :

RUGĂCIUNI.

RUGĂCIUNEA DE SEARA¹

Cruce'n cer, cruce'n pământ
 de la Dumneḑeu cel sfânt ;
 cruce'n casă,
 cruce'n masă,
 cruce'n așternutul meu
 de la sfântul Dumneḑeu.

Cruce bună-adórme-mă ;
 ânger sfânt, păzesce-mă
 din greũ somn trezesce-mă,
 de duh rėũ feresce-mă.

CĂTRE ÂNGERUL PĂZITOR.

Ânger, ângerașul meu,
 rógă-te lui Dumneḑeu
 ș'apără sufletul meu,
 diminėța, 'n ȃi și'n nópte,
 pin' la cėsul meu de mórte.

1. Despre literatura populară, se recomandă marea culegere a mult regretatului profesor G. Dem. Teodorescu, întitulată «*Poesii populare române*». (București, 1885).

RUGĂCIUNE CĂTRE ÂNGER.

(de V. Alexandru)

O dulce ânger, care sbori
 și priveghiezi pe lêngă mine ;
 tu, ce m'ngâni ziua cu flori
 și nóptea cu ceresci lumine ;

Tu, ce 'n taină îmi șoptesci
 să fiu cu minte, cu blândețe,
 și ca un frate bun păzesci
 a mele slabe tinerete ;

Ție m'nychin, ângerul meu,
 mă 'nychin cu suflet de iubire,
 căci ești trimis de Dumnezeu
 să luminezi a mea simțire.

CÂNTAREA DIMINETEȚEI¹*(de I. Heliade-Rădulescu)*

Cântarea diminetei
 din buză nevinovate,
 cui altui se cuvine,
 puternice Părinte,
 de cât ție a da ?

Tu ești stăpân a tóte,
 tu ești pré bunul Tată,
 a ta putere sfântă
 făptura ține 'ntrégă,
 ne ține și pe noi.

1. Acéstă rugăciune scolară a fost compusă în anul 1822, când s'au început scólele române, după metoda lancasteriană.

În inimă, 'n tot omul
tu ai sădit dreptatea,
unirea și frăția ;
tu consciința scumpă,
tu, bun ce-avem, ne-ai
dat.

P'aceste saduri sfinte
răcoritóre plóiiă
de adevăr să pice,
să crească, să dea rodul,
să fim pré fericiți.

Îndreptător al lumii,
tu ai mărit popóre,
le-ai dat și legi pré sfinte
și le-ai format în state :
măresce și pre noi

Ș'aceste legi pré sfinte
orî-ce popor le calcă,
sau care nu le scie,
cade, ruini rămâne,
se face nesciut.

Din gloria străbună
de am cădut, ne'nalță.
De am uitat unirea
ce'î întăriă 'ntru tóte,
acum ne fă uniți.

Să scim c'avem dreptate
să scim ce, cine suntem,
ș'așa să nu se uite
o națiă mărită
ce-am fost și ce-am fi
noi.

Cu toți dară ție
cântăm cântare nouă ;
în flacăra unirii,
întindem mâini la tine,
rugăm să ne'nsoțesci.

Ne luminéză mintea
să te cunóscem, bune :
să scim că ne ești Tată,
să te cântăm mai bine
ș'așa să ne'mpăcăm.

ÎNVĂȚĂTURI FOLOSITÓRE

(de I. Heliade-Rădulescu)

Ce semenî vei culege; ce dai ți se va da :
legi, ómenî, te mėsóră, cum tu vei mėsura.

Ce vrei să'ți faci alții, aceea fă la toți.
De vrei să afli bine, fă binele cât poți.

*

Din inimă, din suflet pe Dumneșu adoră.
Supune-te la lege și pe părinți onoră.
Respectă căruntețea, ajută pe orfan.
Nu trece cu vederea pe văduvă, sorman.

*

Feresce-te de vorbe, de lauda 'mpenată,
căci fapte cere Domnul și inimă curată:
durere la durere. P'al frigurilor pat,
mângâie și ascultă pe ori-ce scăpetat.
La casa de suspinuri, la pórta încuiată
ca ânger de scăpare închisului te-arată.
Pe omul drept îl scapă, îndreptă pe cel rău.
Ajută pe aprópe, c'adori pe Dumneșu.

PROVERBE POPULARE

Cine'ntr'altă lege sare
nici un Dumneșu nu are.

*

Tot-d'a-una desfătarea
este soră cu 'ntristarea

*

Când dai celor neavuți
pe Dumneșu împrumuți.

Unde este vorbă multă,
acolo e trebă scurtă.

*

Cin'la multe năzuiesce
nici una nu isprăvesce.

*

Pe om scóla'l face om
și pe pom altoiul pom.

Cine n'a gustat amarul
nu scie ce e zaharul.

*

Când pisica nu'î a-casă
şórecii jócă pe masă.

*

Numai cine e stricat
nu se teme de păcat.

*

Veđi birna din ochiul tēu :
nu vorbi p'altul de rău.

*

D'ar fi omul cât de bun,
vinul îl face nebuñ.

*

Binele de rău te scapă,
chiar când îl aruncî în apă.

*

Numai cine are carte
acela are şi parte.

*

Omul, orî şi cât trăiesce,
învēţând se folosesce.

*

Sarea'î bună la fertură,
însē nu peste măsură.

*

Scólă-te de diminēţă,
de vreî sălungesci din viēţă.

Când cuget rău
te'mboldesce,
întâiū la păcat gîndesce.

*

Orî-ce, la timp dăruit,
preţuiesce însutit.

*

La una ne adăstăm
şi alta întîmpinăm.

*

Când ai vre-o judecată,
pregătesce-te de plată.

*

Caută'ti de trébă bine
şi Domnul va fi cu tine.

*

Rîdem de unul, de doi,
şi o sută rîd de noi.

*

Nerodul întâiū vorbesce
şi pe urmă se gîndesce.

*

Fluier nu se póte face
din orî şi ce lemn îti place.

*

Învaţă la tinereţe,
ca să scii la bêtrâneţe.

*

Mai bine ađi un ou,
de cât mâine un boŭ.

Afle toți că limbuția
e un rău ca și beția.

*

Omului sec i se pare
că toate 'n palmă le are.

*

Lenea e cocónă mare,
dar nu are de mâncare.

*

Leneșul la toate,
dîce : nu se pôte.

*

Limba dulce,
bine-aduce.

*

Întâiu capul să gîndescă
ș'apoî gura să vorbescă.

*

Încetul cu'ncetul,
se face oțetul.

Capra sare peste masă,
iéda chiar și peste casă.

*

În nădejdea slugii,
daî de fundul pungii.

*

Cine se lăcomesce,
în urmă se căiesce.

*

Graba
strică tréba.

*

Cine se lasă'n voia miniei
face cu ochiul nebunieî.

*

Nerođia are
chieltuielă mare,
iar luxul se scie
că e nerođiă.

GHICITORI POPULARE

Am un bulgăre de aur,
jócă p'o pîele de taur.

(Sórele)

Am o vacă bălaie,
umblă nóptea prin gunóie-

(Luna)

De la munte
pîn'la munte,
tot zare mărunte.
(*Stelele*)

*
Câmpu'î alb
oile negre :
cin'le mână
le adună.
cin'le pasce
le cunósce,
cin'le vede
nu le crede.

* (Scrisul)
Am o găină pestriță,
duce vestea
la Gheorghită.
(*Scrisórea*)

*
Curelușă unsă,
sub pământ ascunsă.
(*Rîma*)

*
Sus bat tobele,
jos cad negrele.
(*Sita*)

*
Ce e mic, mititel
și'ngrădesce frumușel ?
(*Acul*)

*
Cercelul dómnei,
în fundul ólei.
(*Clopotul*)

Eű n'am din făptură,
nici limbă, nici gură ;
dar spun la ori-care
cusurul ce are,
și nu se mîniă,
ci va să mă țią.
(*Oglinda*)

*
Ce nu pot să puiű
în cuiű ?
(*Grópa*)

*
Tărtăcuță négră
peste câmp alérgă.
(*Ochiul*)

*
Ce lucru e'n tóte,
și fără el nu se póte ?
(*Numele*)

*
Di, nópte călătóresce
și nu se maí obosesce.
(*Girła*)

*
Potűsă fugi de ea pré bine
că tot vine după tine.
(*Umbra*)

*
Am patru surorű gemene
cu numele asemenea :
una p'alta se gonesc
și în vecű nu se'ntilnesc.
(*Rótele*)

Sus pădure,
jos prescure.

*

(Cépa)

Ce trece peste apă
și nu face valuri ?

*

(Chiotul)

Frigarea de carne,
și carnea de aur.

*

(Inelul)

Ce nod cu gura se'nodă
și cu mâni nu se desnodă ?

(Cununia)

Sunt 'naltă, sulimenită
și urită și iubită.
Vara nu vor să mă vedă
și iérna mă 'mbrățișeză.

*

(Soba)

Ce e mic și făr' de minte
și ne'nvață la cuvinte ?

*

(Césornicul)

Două fete pórtă salbă
una négră, alta albă :
ne'ncetat se tot alungă
și nu pot să se ajungă.

(Diăa și nóptea)

Am un copaciū cu 12 ramuri,
în fiă-care ramură câte 4 cuiburī,
în fiă-care cuib câte 7 ouă
jumătate albe, jumătate negre.

(Anul, lunile, săptămânile, zilele și nopțile)

*

Am o carte :
vîntul o 'nchide, vîntul o deschide

*

(Coda pasării)

Din iute ce sunt, trei abia mă țin :
din nasul meu curge miere și venin.
Glas n'am, dar să strig când oiū fi pus,
m'aude răsărit și apus.
Eū lumea o 'npăciuiesc,
și o 'nvrăjbez :
pe toți îi bucur și'i întristez.

(Condeiu)

Nici în casă, nici afară,
nici în cer, nici în pământ.

(Ferestra)

*

Fă'mi capul, scóte'mi limba,
dă'mi să béu și să'ti vorbesc.

(Condeiu de pênă)

FABULE

CORBUL ȘI VULPEA

(de I. Heliade Rădulescu)

Jupân corbul câștigase
din negoțul ce-apucase
un bun chilipir de caș.
Și cu dênసు'n cioc se duse
p'un copaciũ unde se puse
ca un om l'al sêu sălaș.

Vulpea ca o jupânésă
o cam sterge de pe-acasă,
și eșise la plimbare ;
iar bunul miros ce are
d'ici de colo o îndreptă
sub copaciũ și'n sus cătă :

«Jupâne Corb, plecăciune !
«o Dómne, ce frumusețe !
«ce pasere, ce minune,
«ce drag de pene mărete !...
«dar n'are glas ; ce păcat !»

Corbul îngânfat în sine
 nici de cum nu'î veni bine
 ca vulpea să'l socotéscă
 de mut, saũ să mi'l vorbéscă
 că e prost l'al seũ cântat,
 lungi gâtul, căscă ciocul
 și începu a croncăi.
 Cașul cădênd, Vulpea-aci,
 cântărețul păți jocul.

«Jupân Corb, precum se vede,
 «minte numai îți lipsesce ;
 «și fă bine de mă crede
 «și'nvață, te folosesce,
 «că de mult, fórte de mult
 «din punga celor ce-ascult
 «lingușitorii trăiesc.»

DOUĂ BOLOBÓCE

(de A. Donici)

Un boloboc cu vin
 mergea în car pe drum, încet și fórte lin ;
 iar altul, cu deșertul, las' că venia mai tare,
 dar și hodorogia,
 făcênd un vuiet mare,
 în cât cei trecători în laturı toți fugia,
 atunci când el folos nimic nu aducea.

Asemenea în lume
 acel ce tuturor se laudă și spune,
 în trebi puțin sporesce ;
 iar cel ce tace
 și trebă face,
 acela pururea mai sigur isprăvesce.

CĂINELE ȘI UMBRA LUÎ.

(de G. Asachi)

Cu năluci omul viieză,
 lăsând lucrul care 'l ține :
 numai umbra și-o vineză,
 precum a pățit un câine.

Un câine, odinióră,
 peste-o apă curgétóre
 trecea cu grăbire 'n not,
 ținând o friptură 'n bot,
 când.. în apă de o-dată
 altu-asemenea s'arată.

Luî atuncia i-se pare
 cea friptură mult mai mare.
 Vrând să'si prindă umbra 'n apă,
 nu numai friptura scapă,
 ci, când botul și-a căscat,
 puțin de nu s'a 'necat,
 în cât cu nimic din val,
 viû abia scăpă la mal.

BRÓSCA ȘI BOUL.

(de G. Asachi)

Brósca, mică cât un ou,
a vĕdut păsĕnd un boŭ ;
și, venind fórte'n mirare
d'o făptur' așa de mare,
eugeta c'ar fi noroc
pentru tot broscetul, dacă
ar puté să se prefacă
din mic mare dobitoc.

Deci semetĭa o prinde :
ea se umflă și se 'ntinde
ș'apoĭ dice : «Suriórá,
nu's ca boul, buniórá?»

Dar acésta ĩ dĭse : «Ba!»

Deci iar urm'a se umfla
dicĕnd iar : «Ia veđi, lelică!

— Soro, încă ești tot mică!

— Dar acum nu l'am ajuns?

— Încă nu!» i-s'a răspuns.

Brósc'atunci, s'a mai umflat
așa în cât a crepat.

ANEXE

Țiarul *România liberă*, în numărul de la 21 August 1887, a publicat următoarea notiță bibliografică :

«D-l Ión M. Riureanu a început să tipărească o nouă edițiune a *Bibliotecei de lectură* pentru tinerimea română de ambe-sexe. Valórea cărțicelelor ce compun această bibliotecă este de mult cunoscută. Critica a vorbit cu laudă despre lucrările d-lui Riureauu. Ministerul, prin deosebite decisiuni, le-a aprobat pentru a se întrebuința în scólă.

«Singura obiecțiune ce se făcea acestor lucrări, era cu privire la ortografiă și la neologisme. D-l Riureanu a ținut seama de dinsa în noia edițiune a «*Bibliotecei de lectură*» și astăzi lucrarea sa se înfățișează în toate condițiunile unor bune cărți de citire pentru copii.

«De sigur că, pe unde ele au fost întrebuințate, institutorii și institutóarele au putut culege rezultate multumitóre, atât pentru deprinderea cititului, pentru desvoltarea gustului citirii, cât și pentru instruirea morală a copiilor.

«Acéstă bibliotecă ar trebui îmbrățișată cu căldură, nu ca înlocuind *Cartea de citire* a învățătorilor asociați, care are un caracter enciclopedic, ce ține sémă de desvoltarea firéscă a copilului, ci ca complinitóre a a-

«cestei cărți, cu tendința specială de a desvolta gustul citirii, care este mijlocul de căpeteniă al culturii, și a desvolta acest gust în direcția instructivă.

«D-l Riureanu a ușurat alegerea cărților pentru fiecare clasă, arătând, într'o scrisoare către institutori și institutore, care ar fi părerea sa cu privire la întrebuintarea lor. Găsim această părere bine justificată, și o recomandăm cu dinadinsul corpului didactic primar.

D. AUG. LAURIAN.

Același organ de publicitate, în numărul de la 11 Septembrie 1887, inseră epistola ce menționase, precedând'o de următoarele linii :

«Vorbind despre lucrările didactice ale d-lui I. Riurénu, am ținut că sarcina învățătorilor este ușurată prin deslușirile, ce însuși le dă într'un prospect al d-sale. Reinoid părerea noastră despre folosul ce ar trage copiii din citirea acestor cărțicele, împărtășim astăzi — celor chiămați a întrebuinta «Biblioteca de lectură» — acel prospect. Étă'l :

Bucuresci. August, 1887.

Domnule Institutor,

Sunt peste 26 de ani, de când am început să tipăresc, în mică broșură, o «Biblioteca de lectură pentru tinerimea de ambe-sexe». Numărul acestor cărțicele

s'a rădicat pênă acum la 20, dintre cari 7-8 se mai găsesc în esemplare îndestulătoare.

De la 1867 pînă acum s'a'au produs, asupra-le aprecieri destul de favorabile, în peste 19 reviste și diare, emanând de la scriitorii cunoscuți.

Onor. Consiliu permanent, prin încheierile 'i cu N-rele 2296 din 21 Decembre 1867; 998 din 28 Maiu 1868 și 4002 din 31 Decembre 1869, recunoscă «că menționatele cărțicele coprind cele mai salutare idei și cunoscințe practice de morală socială, acomodată capacității și inteligenței tinerilor, în frageda etate; că sunt scrise într'o limbă cultă, într'un stil simplu și neted; că citirea lor va desvolta frumoșe simțiminte în inimele tinerilor, etc». Prin armare onor. minister, prin adresa 'i N°. 5571 de la 1 Iuniu 1868 și prin publicațiunea din *Monitorul oficial* N°. 10 din 15 Ianuariu 1870, le-a autorisat în calitate de «cărți pentru lectura băieților și fetelor în scólă și afară din scólă», iar prin decisiunea din 29 Noembre 1886, le-a confirmat necesitatea, admitându-le «pentru citire în scólele publice primare, pentru analize literare în cursul secundar, pentru biblioteci scolare și populare, pentru distribuțiuni de premie»¹.

Cunosc, domnule, că actualmente există, în învățămîntul primar, a-nume «Cărți de citire». Ele însă conțin narațiuni scurte, avînd de scop mai mult exercițiul citirii, iar nu și cultivarea inimei, înobilarea simțimîntelor. Afară din scólă, elevii își consumă timpul citind

1. *Monitorul Oficial* N°. 198 din 4/16 Decembre, 1886.

romane străine, rău traduse și adesea imorale, diare periodice și alte scrieri necontrolate. Prin broșurile subsemnatului, s'ar pute împlé această lacună și s'ar remedia răul, dacă pe de o parte s'ar face lectură după dinsele în clase; iar pe de altă parte institutorii și institutóarele ar obliga pe elevi ca — citindu-le în cursul săptămânei — să le resume sub forma de compozițiuni scrise sau ca lecțiuni orale. De aci ar resulta trei fólóse :

I) S'ar răspândi gustul citirii de cărți alese, cu idei sólide și moralisátóre, în cât scólele ar pute pregăti, după cum se exprimă d-l Odobescu «o generațiune viitóre bună și onestă la inimă, iubitóre de limba și țera românescă.»

II) Cu puține midlóce, scolarii și-ar pute agonisi câte-va broșuri, pe care să le citescă și în familiă (fraților, părinților, rudelor) fiă séra, fiă sərbătórea. Astfel tinérul ar sci coprinsul fiă-cărei narațiunii și s'ar afla în stare să'i resume înțelesul, prin viú graiú sau în scris. O asemenea procedare ar transforma cu totul viéta intelectuală a tinerimii, și ar suplini lipsa educațiunii din familiă. Prin scolari, am folosi și părinților.

III) După recomandatiunea d-vóstre, consiliile comunale și județene s'ar îndemna să cumpere din aceste cărțicele, atât pentru încuragiarea elevilor, cu ocasiunea distribuțiunii premiilor, cât și pentru începuturi de biblioteci populare, spre a servi scolarilor cu totul săraci.

Mare parte din poporațiunea scólelor primare, nepu-ténd să și urmeze studiële în gimnasii și licee, rămâne

cu singurul capital dobândit sub conducerea d-vóstre. Ca această avere intelectuală și morală să devină din ȕi în ȕi mai mare, mai roditóre, e absolută nevoie de concursul bine-voitor al corpului didactic, cáruia mă adresez cu tótă încrederea.

Spre a vă forma o idee mai lámurită despre conȕinutul bibliotecei in cestiune, am onóre a vă anexa pe lêngă acesta, primele 2 broșuri de curînd apărute în nouă ediȕiuni, ȕinênd pe cele-1-alte la dispoziȕiunea d-vóstre, dupé întrebuintarea ce veȕi face cu dinsele în scólă¹.

Comptând pe luminatul d-vóstre devotament pentru progresul învêțámîntului, vă rog pe de o parte a rêsponde apelului ce am onóre a vă adresa, prin punerea lui în aplicare de la începutul acestui an scolar, iar pe de altă parte a primi expresiunea simȕimintelor mele de cea mai deosebită stimă și consideraȕiune.

I. M. RIUREANU

1. În clasa I primară s'ar puté incepe cu *Nouă istorióre pentru copii* (în semestrul II, dupá ce scolarii vor fi învêțat să citească cu óre-care înlesnire). Joia și Sâmbáta, dupá amiéđi, s'ar citi în clasă una saú două istorióre, spunêndu-li-se să repete versurile pină le vor sci pe dinafară. Ast-fel se va urma pină la finele broșurei. Din când în când, versurile vor fi recitate oral saú scrise pe placă orí pe hártiă.

În clasa II, se pot citi *Istorióre pentru copii*, in fiă-care ȕi câte o naraȕiune, învêțându-se versurile pe din-afară. În seme-

strul II, se vor recapitula ambele broșuri, încercându-se școlarii a spune, cu alți termeni, ca de la dînșii, fiă-care istoriőră.

Pentru clasa III sunt destinate *Datoriile copiilor căt-re părinți, Cele două surori, Familia creștină, Priveghietőrea, Mielul, Ajunul nascerii Domnului*; iar pentru clasa IV, restul căr-ticelelor, ce se vęd însemnate pe coperta fiă-cărui exemplar. Dintr'însele se pot alege 1 sau 2, schimbându-se în fiă-care an.

În aceste din urmă clase, broșurele se pot citi numai din când în când față cu institutorul. E de preferit ca școlarii clasei III să le citescă singuri a-casă, cu voce tare (în auđul familiei) și apoi, o dată pe săptămână, să recapituleze oral coprinsul bucă-ților; iar cei din clasa IV să facă aceleași resumate în scris, silindu-se a expune faptele ca de la dînșii, a desvolta învăță-mintul său morala coprinsă într'însele.

Cu modul acesta, «Cartea de citire» obicnuită va rămână tre-buitőre, cum și este; iar broșurele vor constitui ca o urmare sau completare a ei, fiind de natură a desfăta pe tineri și tot de-o-dată a'i instrui.

BIBLIOGRAFIA

Prescriptul-verbal al Consiliului permanent de instrucțiune publică cu No. 2296 din 21 Decembre, 1867.

Având în vedere petițiunea D-lui I. Riureanu înregistrată la No. 7135, pe lângă care înainteză Ministerului spre cercetare și apreciere patru cărțile elaborate de domnia-sa :

Datoriile Copiilor către părinții lor; Ajunul nașterii Domnului; Familia Creștină și Priveghietorea;

Considerând lipsa de cărți de lectură pentru copii și tineri de ambele-sexe, afară de cele introduse prin școle ca cărți didactice; — Considerând că menționatele cărțile, pe lângă valoarea lor intrinsecă de a conține cele mai salutare idei și cunoștințe practice de morală socială, acomodate capacității și inteligenței tinerilor în fragea etate, reunesc și meritul de a fi scrise într'o limbă cultă, fără exces de purism, cu un stil simplu și neted, și pe lângă acestea prețul ce li s'a fixat pentru fiă-care este modic, încât pot a și le procura și copiii fără mijloc:

Consiliul permanent de Instrucțiune publică, în considerațiunea frumóselor simțiminte ce se pot desvolta în inimele tinerilor din citirea acestor cărțile, opină ca D. Ministru, prin circulare către superiorii școlilor

primare de ambele-sexe și către directóarele scólelor secundare de fete, să recomande copiilor și tinerilor de a'și procura numitele cărți, care sunt fórte proprie a forma *Biblioteca de lectură* pentru tinerimea română¹.

A. T. LAURIAN, ARON FLORIAN, S. MARCOVICI.

I. ZALOMIT, A. MARIN.

Aprecierea nemuritorului «părinte al literaturii române» I HELIADE-R., estrasă din articolul «*Literatura = politică*», subiect tractat de d-sa în conferința din 10 Decembre 1868, la «Atheneul român». — A se vedé la pagina 367 din scrierea intitulată «*Equilibrul între antithesi*».

.... Nu putem abandona subiectul despre care tratăm, fără a atrage atențiunea cititorilor nostri asupra laborióselor veghierii ale d-lui I. M. Riureanu.

Nobila însărcinare ce de june încă își impuse de a se ocupa cu conducerea junimii pe calea frumosului său a virtuții, îl împinse, fără scirea sa póte, pe terenul celei mai fundamentale politice. În ultimii trei ani, începénd de la 1867², publică pînă la patru-spre-dece elaborate, destinate a forma o mică *biblioteca pentru junimea de ambe-sexe*. Dupé noi, o politică adevérată cată să începă de la desvoltarea minții și formarea inimii junimii.

1. Cele-l-alte cărți sunt recomandate de Cousiliul permanent «pe aceleași considerante» prin Prescripțiile-verbale indicate la pagina 102 din *Anexele* acestei lucrări, unde se póte vedé și autorisațiunile ministerului pentru utilisarea lor în scólă.

2. Pînă la data aci menționată se publicaseră deja vr'o 4-5 din aceste broșuri, cu începere de la 1859 prin «*Franklin*» (Opere alese).

Elaborările acestui bărbat consciințios, prin veghieră îndelungată și spese însemnătoare, fac onoare profesiei sale și atrag din zi în zi atențiunea bărbatilor serioși, atât pentru alegerea subiectelor ce a tractat, cât și a limbei corecte și a modului de scriere atât de gramaticală...

«*Biblioteca de lectură pentru tinerimea de ambe-sexe*», prelucrată de I. M. Riureanu, aprobată de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice. In—8»¹.

În anul acesta, d-l I. M. Riureanu a mai scos vr'o două broșure noi din prețioasă-i colecțiune didactică.

Pentru a caracteriza totalitatea întreprinderii d-séle, sarcina noastră este ușurată printr'o analiză a d-lui Grădăria, pe care o găsim în «*Albina Pindului*» din 15 Iuliu 1868, în cât nu vom avea de cât numai doră a o completa, aruncând o căutătură asupra celor apărute la lumină mai în urmă.

Întreaga colecțiune a d-lui Riureanu se divide în trei serii, adaptate fiă-care la o etate din ce în ce mai înaintată a elevilor.

Seria a treia, pe care o pot percurge cu plăcere și cu folos nu numai elevii claselor colegiale superioare, dar chiar studenții de la facultăți, și-a făcut prima aparițiune în zilele trecute prin broșura *Christofor Columb*, traducțiune după Lamartine. Tot acum d-sa și-a mai completat seria întâia, destinată pentru lec-

¹ Ziarul «*Traian*», N° 24 (Anul I) de la 20 Iunie 1869, pag. 96.

tura începătoare, prin gentila narațiune intitulată *Ouèle Pascelor*.

Ceea-ce întrelégă, într'un singur buchet, toate seriile acestei biblioteci și toate părțile fiă-cării serii, este nu numai unitatea de idee didactică, dar încă un stil de o potrivă corect, îngrijit, câte-o-dată admirabil.

Puține, foarte puține cărți sunt scrise așa de bine românește. În această privință, nu numai scolarii, dar pină și cei mai mulți dintre ziarisții nostri ar trebui să ia lecțiunii de la d-l Riureanu. Etă, de exemplu, începutul precuvintării la *Ouèle Pascelor*:

Junii mei amici,

În vechime, omenirea se împărția în apăsători și apesați, în domni și sclavi: cei mulți asudau pentru cei puțini, cei slabi aveau numai datori fără drepturi, cei tari numai drepturi fără datori. Omul devenise proprietatea semenului său.

Acastă stare era nedreptă și crudă.

Dumnezeu, vedând injosirea în care căduse omul prin ignoranță și lăcomia, trimise Cuvântul său în lume, care se făcu om, ca să înalțe pe om. Venind în lume, Isus Christos proclamă că toți oamenii sunt frați, fiind-că sunt fiii aceluiași tată, care este în ceruri; că sunt suverani, pentru că părintele lor e suveranul universului.

Acăsta nu plăcea potentatilor pământului. Dumnezeu-cuvântul, făcut om, fu crucificat în Ierusalem pe muntele Calvariu.

Cuvântul se cobori în mormânt, ca să rădices pe om din mormânt, căci el poate descinde între morți, dar viu rămâne în tot-d'a-una. Atunci cei ce zăceau în întuneric și în umbrele morții au vădut lumină mare.

Dumnezeu a suferit pentru oameni, ca să-i mântuiască. Deși el putea numai să dică, ca toate să i-se împlinescă după voia, totuși s'a sacrificat, ca să arate oamenilor că, fără sacrificiu nu se poate făptui nimic mare, nimic bun, nimic folositor nou și altora.

Vięta este o luptă continuă, și omul, ca să învingă, ca să ęsă triumfător din acęstă luptă, trebuie să urmeze exemplul dat nouę de Isus, să facă abnegațiune de sineși, să męrgă pină la mórte; căci vięșă eternă este mórtea pentru o faptă bună, pentru o ideię mare, pentru o acțiune sublimă.

Vom conchide printr'o observațiune.

Utilă pentru tótă junimea română în genere, *Biblioteca* d-lui Riurėnu este absolutamente necesară mai cu sėmă pentru frații nostri de peste Carpați, ai căror copilași, crescuți în scólele nemțesci sau maghiare, nu mai ast-fel, printr'o lectură plăcută și instructivă tot-d'o-dată, își vor puté forma un stil adevėrat românesc.

HASDEŪ.

Notă. — Afară de aceste aprecieri, pe cari le-am reprodus aci integral, ca și pe a d-lui D. Aug. Laurian, inserată la pag. 100 — 101 din Anexele acestei broșuri — lucrările ce compun *Biblioteca de lectură pentru tinerime*, s'aú bucurat de favorabila recomandare a mult regretaților nostri literați și publicisti *Al. Odobescu, V. A. Urechia, G. Dem. Teodorescu, Cesar Bolliac, George Barit, C. Esarcu, N. B. Locustėnu, Gr. H. Granda, Aron Densușeanu, C. D. Aricescu, St. G. Archimandrescu, A. T. Puiu, C. C. Dobrescu* — cum și a scriitorilor în vięță, d-nii *P. S. Aurelian, G. I. Ionescu Gion, Angel Demetriescu, Valerian Urșianu, George Adamescu, G. Missail, A. Lupu-Antonescu, N. Basarabescu, B. C. Livianu, Florian Crasan M. C. Florentiu, I. D. Petrescu și alții.*

Vom reproduce, la finele diferitelor lucrări, și aprecierile acestor amici ai muncii pentru cultura națiunii.

Nu pot să 'mă reamintesc bunele cuvinte cu care am fost incuragiat în tóte ocașiunile de atăția bărbați distinși, fără a le exprima și acum mulțumirile și recunoștința mea.

TABLA DE MATERIE

	<u>Pagina</u>
Introducere	V
Precuvântare	IX
I Recunoștința cuvenită părinților	13
Fiiul pescarului	16
II Iubirea fiiescă	18
Mircea	20
III Temere fiiescă, supunere, ascultare	22
Copilul neascultător	27
IV Blandețe, lucrare, conduită la școlă	30
Mateiu	33
V Increderea cuvenită părinților	38
Alexandru.	41
VI Respectul cuvenit părinților	48
Croitorul și bogatul	50
VII Devotamentul și preîntâmpinarea dorințelor pă- tesci	54
Ióna Ripénu.	56
VIII Unire fraternă	61
Culesul florilor.	63
IX Sacrificii și devotament pentru părinți.	67
Ion Corbénu	70
X Respectul cuvenit celor mai mari, bătrânilor și bine-făcătorilor nostri	77
Mica cusătorésă	80
XI Familia.	82
XII Iubirea către Patriă, către limba, moravurile și literatura națională	85

RUGĂCIUNI

Rugăciunea de séra	88
Către ângerul păzitor	idem
Rugăciune către ânger (V. Alexandri)	89
Cântarea Dimineții (I. Heliade-R.)	idem
INVÊȚĂTURI FOLOSITORE	90
PROVERBE POPULARE	91
GHCITORI POPULARE	93

FABULE

Corbul și Vulpea (I. Heliade-R.)	96
Două bolobóce (A. Donici)	97
Căinele și umbra lui (G. Asachi)	98
Brósca și boul (idem)	99

ANEXE

Aprecierea d-lui D. Aug. Laurian	100
Epistola adresată d-lor institutori de I. M. R.	101

BIBLIOGRAFIA

Prescriptul-verbal al Consiliului permanent de instruc- țiune.	106
Aprecierea regretatului I. Heliade-R.	107
„ d-lui B. P. Hasdeu	108

NOTA. — «Datoriile copiilor către părinții lor» sunt prelucrate după Th. H. Barrau.

ERATA — În loc de : iar apa din acele zăgazuri de pe pagina 27, rîndul 5, să se citescă : iar apa dintre acele zăgazuri.
Între rîndurile 17 și 18 de pe pagina 29 să se introducă aliniatul, omis din eróre : Acum cursul apei îl mîna rîndurile spre rîta.

DIN

BIBLIOTECA DE LECTURĂ

PENTRU TINERIMEA DE AMBE-SEXE

aŃ eșit pină astădi de sub presă :

SERIA I-a

Lei B.

1. Datoriile Copiilor către Părinții lor. (a 6-a edițiune)	60
2. Istoriore pentru copii. (a patra edițiune).	60
3. Nouă Istoriore pentru copii. — RUGĂCIUNI. — DIFERITE CARACTERE NUMERICE. (a 5-a edițiune)	60
4. Cele două surori saŃ FRUMOSA ȘI URITA (a 3-a ediț.).	60
5. Familia Creștină. — ROSELE ROȘII ȘI ROSELE ALBE. — COPILA MUTĂ. — PESCARUL. (a 4-a edițiune).	60
6. Priveghietorea, urmată de TUDORA saŃ COPILUL PER- DUT. (a 3-a edițiune)	60
7. Mielul, urmat de LICURICIUL. (a 3-a edițiune)	60
8. Ajunul Naserii Domnului. (a 2-a edițiune).	60
9. Inelul găsit. — BANII DE ARAMĂ. — INCENDIUL. (a 3-a edițiune).	60
10. Trandafirul, urmat de MUSCA. (a 3-a edițiune).	60
11. CeŃ doi frați. — NUVELĂ. (a 3-a edițiune)	60
12. Emigranții la Brasilia. (a 3-a edițiune)	60
13. Ouăle Pascelor. — PETRE ȘI ALEXANDRU. (a 3-a ediț.).	60
14. Rosa de Tanneburg. (a 2-a edițiune)	60
15. Mierloiul. — BISERICUȚA DIN PĂDURE. (a 2-a ediț.).	60

SERIA II-a

1. Franklin, <i>Opere alese</i> . (a 5-a edițiune)	80
2. Conferință despre economiă. (a 2-a edițiune)	80
3. Vocabular de morală, saŃ BUNE CONSILIIURI	80
4. Bunele Exemple. (a 3-a edițiune)	80

SERIA III-a

1. Columb. (Descop. Americei, după <i>Lamartine</i>). a 2-a edițiune)	1 10
---	------

Elemente de Geometriă, (*Legendre*, modificat de *Blanchet*),
traducere de *I. M. Riureanu* și *E. Angelescu*. 4 —